tur. Nam valeret: *Hic homo eſt Pater, Filius eſt hic homo; ergo Filius eſt Pater.* Quæ abſurda ſunt.

XX. Reſpondeo, primum in eo caſu non fore abſurdum, nempe, dicere, quod idem homo eſſet ſimul Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. Ratio eſt, Quia in hac propoſitione: *Idem homo eſſet ſimul Pater, Filius, & Spiritus Sanctus,* ſubjectum *homo* ſupponeret pro natura, prædicatum vero *Pater, Filius, & Spiritus Sanctus,* pro perſonis: & ſenſus eſſet, quod eadem natura tribus ſubſiſtentiis, Patris, Filii, & Spiritus Sancti ſubſiſteret. Poſſet etiam dici: *Hic homo*, ut ſupponit pro perſona Patris, *Eſt ingenitus*, & ut ſupponit pro perſona Filii, *eſt genitus. Si quis autem* (inquit S. Thom. hoc art. *6.* ad *3.*) *ulterius procederet: Homo eſt ingenitus: Filius eſt homo; ergo Filius eſt ingenitus: eſſet fallacia figuræ dictionis, vel accidentis. Sicut & nunc dicimus, Deum eſſe ingenitum, quia Pater eſt ingenitus; nec tamen poſſumus concludere, quod Filius ſit ingenitus, quamvis ſit Deus.* Eadem ratione ſicut non valet in Deo: hic Deus eſt Pater: Filius eſt hic Deus; ergo Filius eſt Pater; ſic non valeret: hic homo eſt Pater: Filius eſt hic homo; ergo Filius eſt Pater. Arguitur enim a non diſtributo ad diſtributum: non enim omne, quod eſt hic homo, eſt Pater, ſicut neque omne, quod eſt hic Deus, eſt Pater.

§. IV.

An Caſu, quo tres divinæ Perſonæ aſſumerent eamdem naturam humanam, eſſent Unus Homo?

XXI. RESpondeo affirmative. Ita S. Thom. *3. part. quæſt. 3. art. 6. ad* 1. dicens: *Hac poſitione facta, ſcilicet, quod tres perſonæ aſſumerent unam naturam humanam; verum eſſet dicere, quod tres perſonæ eſſent unus homo, propter unam naturam humanam. Sicut nunc verum eſt dicere, quod tres perſonæ ſunt unus Deus, propter unam divinam naturam.* Rationem autem hujus tradiderat S. Doctor, 1. *part. quæſt. 39. art. 3.* Quia hæc eſt differentia inter concretum ſubſtantivum, quale eſt *Homo*, & concretum adjectivum, quale eſt *Humanum*; quod concretum ſubſtantivum ſignificat natura per modum ſubſtantiæ: ſubſtantia autem ſicut per ſe habet eſſe, ita per ſe habet unitatem, vel pluralitatem, non vero a ſuppoſito in quo eſt. Unde, ut multiplicetur concretum ſubſtantivum, non ſufficit, ut multiplicentur ſuppoſita; ſed debent etiam multiplicari formæ, ſeu naturæ: ſed forma ſignificata per hoc ſubſtantivum *Homo*, eſt humanitas, ſicut forma ſignificata per hoc ſubſtantivum *Deus*, eſt Deitas; ergo, ut eſſent tres homines, non ſolum deberent eſſe tria ſuppoſita habentia humanitatem, ſed tria habentia tres humanitates: ſicut, ut eſſent tres Dii, non ſat eſſet, ut eſſent tria ſuppoſita habentia deitatem, ſed tria habentia tres deitates. At concretum, ſeu nomen adjectivum ſignificat aliquid per modum accidentis, quod inhæret ſubjecto: accidentia autem, ſicut eſſe habent a ſubjecto, ita ex ſubjecto accipiunt unitatem, vel pluralitatem. Unde, ut concretum adjectivum multiplicetur, ſufficit, ut multiplicentur ſuppoſita, vel ſubjecta, etiamſi non multiplicentur formæ. Et quia ſi tres divinæ perſonæ aſſumerent eamdem humanitatem, illa humanitas eſſet in tribus ſuppoſitis; ideo dici poſſent tres humani, ſicut in divinis dicuntur tres divini: ideſt, tres habentes humanitatem, ſicut tres habentes deitatem.

Nec dicas, hoc concretum ſubſtantivum *Homo*, eſſe idem, ac *habens humanitatem*; ergo ſi eſſent tres habentes humanitatem eſſent tres homines. —— Nam eſto ſint idem ex parte rei ſignificatæ; in modo tamen ſignificandi diverſa ſunt. Nam *Homo* ſignificat humanitatem per modum ſubſtantiæ, & per ſe exiſtentis; *Habens* vero *humanitatem* eam ſignificat adjective, & ut in ſubjecto eam habente: & ideo dici poſſent tres habentes humanitatem, ſicut in divinis tres habentes deitatem: non vero tres homines, ſicut nec in divinis tres Dii.

XXII. Sed dices. Hoc nomen *Homo*, eſto per ſe ſit ſubſtantivum, in caſu tamen præſenti, ex modo ſignificandi eſſet adjectivum. Quod probo. Nam humanitas aſſumpta a tribus divinis perſonis non ſubſiſteret in ſe, ſed in illis: atqui nomen ſubſtantivum debet ſignificare formam per modum per ſe ſubſiſtentis; ergo &c.

XXIII. Reſpondeo, neg. ant. Ad prob. diſt. maj. Sed in illis, ut habita ab illis, conc. maj. Ut adjacens illis, nego maj. Ut autem humanitas adjective diceretur de tribus divinis perſonis; deberet ſignificari per modum alicujus accidentaliter adhærentis illis, ut ſubjectus, a quibus unitatem acciperet: cum ergo humana natura aſſumpta ſignificaretur quidem ut habita, non tamen, ut accidentaliter adjacens tribus divinis perſonis, ſed eſſet ſubſtantialiter illis unita in unitate perſonæ; fieret, quod homo diceretur de illis ſubſtantive, non adjective.

XXIV. Nec valeret dicere, quod adveniret tribus divinis perſonis habentibus eſſe completum. —— Ex hoc enim non ſequitur, eam habituram rationem accidentis reſpectu illarum; quia adveniret illis in communionem illius eſſe completi. Unde S. Thom. 3. p. quæſt. 2. art. *6.* ad 2. *Illud* (inquit) *quod advenit poſt eſſe completum, accidentaliter advenit, niſi trahatur in communionem illius eſſe completi. Sicut in reſurrectione corpus adveniet animæ præexiſtenti, non tamen accidentaliter quia ad idem eſſe aſſumetur, ut ſcilicet corpus habeat eſſe vitale per animam. Non eſt autem ſic de albedine; quia aliud eſt eſſe albi, & aliud eſt eſſe hominis, cui advenit albedo. Verbum autem Dei ab æterno eſſe completum habuit ſecundum hypoſtaſim, ſeu perſonam: ex tempore autem advenit ei natura humana, non quaſi aſſumpta ad unum eſſe, quod eſt naturæ, ſicut corpus aſſumptum ad eſſe animæ, ſed ad unum eſſe, prout eſt hypoſtaſis, vel perſonæ. Et ideo humana natura non unitur accidentaliter Verbo Dei.* Hæc S. Thomæ doctrina præ oculis habenda eſt; ut tueamur, contra Neſtorium, unionem Verbi cum humanitate non fuiſſe accidentalem, ſed ſubſtantialem. De quo, Quæſt. ſequenti. Dub. 2.

XXV. Dices adhuc. Caſu, quo plures perſonæ divinæ aſſumerent eamdem humanitatem; illa humanitas quaſi tribueret cuilibet ſuum effectum formalem, & faceret hominem unamquamque perſonam: ſed cum aliqua forma tribuit pluribus ſuppoſitis ſuum effectum formalem, effectus ille multiplicatur, etſi forma illa non multiplicetur: caſu enim, quo duo homines haberent eamdem veſtem, dicerentur duo veſtiti: & caſu, quo duo corpora haberent eamdem ubicationem, dicerentur duo locata; ergo &c.

XXVI. Reſpondeo, neg. min. Quæ inſtatur exemplo deitatis, quæ facit Deum unamquamque perſonam; & tamen non poſſunt dici tres Dii. —— Ad exempla autem allata diſparitas eſt. Quia veſtitum, & locatum ſunt nomina adjectiva; ideoque multiplicantur ad multiplicationem ſubjecti: at homo eſt nomen ſubſtantivum, quod non multiplicatur, niſi cum ſuppoſitis multiplicentur etiam formæ.

DUBIUM V.

An una Perſona Divina poſſit aſſumere plures Humanitates?

§. I.

Reſolvitur Dubium.

I. DIco. Una Perſona divina poteſt aſſumere plures humanitates. Ita S. Thomas, *3. p. q. 3. a. 7.* & Theologi communiter. Probatur autem ex eodem ſic. Quod una divina perſona aſſumat duas, vel plures naturas, nec repugnat ex parte principii aſſumptionis, neque ex parte termini. Non repugnat ex parte principii. Nam ſicut virtus divina, ex quo infinita eſt, de facto in una perſona Verbi cum natura divina univit unam naturam humanam: ita poſſet, ſi vellet, in eadem perſona unire duas, vel plures naturas creatas. Si enim aſſumpta una natura creata, non poſſet aliam aſſumere, limitaretur ad illam virtus aſſumptiva. Quia (inquit S. Thom.) *Illud, quod poteſt in unum, & non in amplius, habet potentiam limitatam ad unum. Potentia autem divinæ perſonæ eſt infinita, nec poteſt limitari ad aliquid creatum.* Hac ratione nec repugnat ex parte termini: Quia perſona divina, quæ eſt terminus aſſumptionis, habet virtutem terminandi infinitam: & licet terminet naturam divinam infinitam, poteſt ſimul terminare, & de facto terminat naturam humanam finitam; ergo multo magis, licet terminet naturam creatam, & finitam, poterit etiam ſimul terminare aliam. Alioquin perſonalitas divina eſſet ita ab illa natura creata abſorpta, & comprehenſa; ut extra illam exire non poſſet, quod dici nequit: cum increatum a creato nequeat comprehendi.

II. Quæres: An ſi una perſona divina aſſumeret duas humanitates, illæ duæ humanitates, ſaltem mediate, invicem mutuo unirentur: ad eum modum, quo natura divina, mediante perſona Verbi, mediate intrinſece unitur humanitati Chriſti?

III. Reſpondeo negative cum S. Thoma citato, *ad* 3. Quia in tantum dum Verbum unitur humanitati, natura divina, mediante illo, intrinſece mediata unitur; quia natura divina ab æterno eſt eadem cum perſonalitate Verbi, quæ humanitati immediate unitur. Sed in caſu poſito, utraque illa humanitas, unita eidem perſonæ divinæ, eſſet realiter ab ipſa perſona diſtincta; neque una aſſumeret aliam, ſed utraque uniformiter ad illam perſonam ſe haberet: & ideo una, mediante altera, non uniretur. Addo: quod una humanitas poſſet eſſe Romæ, altera Bononiæ; ergo neque mediate intrinſece unirentur, ſed una eſſet alteri extrinſeca.

§. II.

An in dicto Caſu illæ duæ Humanitates eſſent dicendæ Unus Homo?

V. REſpondeo affirmative cum S. Thoma citato, *art. 7. ad 2.* Ubi implicite retractans opinionem, quæ ibi olim placuerat, in *3. diſt. 1. q. 2. art. 5. ad 2.* docet, quod in caſu eſſet unus homo, non duo homines. Et ratio eſt. Nam, ut concretum ſubſtantivum dicatur pluraliter, non ſufficit, ut multiplicetur forma, ſed etiam debet multiplicari ſuppoſitum: *Homo enim, qui eſt duobus veſtimentis indutus, non dicitur duo veſtiti, ſed unus veſtitus duobus veſtimentis; & quia habet duas qualitates, dicitur ſingulariter aliqualis, ſecundum duas qualitates.* Similiter ſi unus homo habeat duas artes, non dicitur eſſe duo artifices, ſed unus artifex; quia eſt unicum tantum ſuppoſitum duarum artium. Unde S. Auguſt. *lib. 7. de Civit. Dei, cap.* 10. irridens Paganos, qui diſtinguebant Janum a Jove, quia licet eadem perſona, diverſa tamen vis erat Jani, ac Jovis; ait: *Numquid ſi unus homo in diverſis rebus duas habeat poteſtates, aut duas artes; quia ſingularum diverſa vis eſt, ideo duo judices, aut duo dicuntur artifices?* Cum ergo in caſu una eſſet perſona, quæ haberet duas naturas humanas; eſſet unus homo habens duas naturas, non duo homines.

V. Sed dices. Ab eo, a quo ſumitur unitas concreti ſubſtantivi, ſumitur etiam pluralitas: ſed in concretis ſubſtantivis unitas ſumitur a forma, & non a ſuppoſito, ut Dub. præced. dictum eſt; ergo ab ea ſumitur & pluralitas.

VI.

VI. Reſpondeo, diſt. maj. ab eo, a quo ſumitur adæquate &c. ſumitur &c. conc. maj. A quo ſumitur inadæquate, nego major. Unitas ergo concreti ſubſtantivi ſumitur adæquate ab unitate tum formæ, tum ſuppoſiti: ita ut, quovis ex his multiplicato, niſi multiplicetur utrumque, ſemper aderit unitas impediens pluralitatem, & numerum. Quare ſicut licet multiplicentur ſuppoſita, ſi tamen non multiplicentur formæ, non habetur pluralitas concreti ſubſtantivi: ita non habebitur pluralitas, ſi licet multiplicentur formæ, non tamen multiplicentur ſuppoſita. Et ratio horum eſt. Quia nomen ſubſtantivum affectum termino numerali, æqualiter accipitur, & ſupponit tam pro formali, ſeu natura, quam pro materiali, ſeu ſuppoſito.

VII. Dices ſecundo. Ubi ſunt plura individua naturæ humanæ, ibi ſunt plures homines: ſed in caſu, quo una perſona aſſumeret plures humanitates, illæ eſſent plura individua naturæ humanæ: quia individuum conſtituitur per naturam individuam, ſicut ſpecies per naturam ſpecificam: illæ autem humanitates haberent duas naturas individuas; ergo &c.

VIII. Reſpondeo, diſt. maj. plura individua in concreto, ibi ſunt &c. conc. maj. plura individua in abſtracto, nego major. in caſu autem illæ duæ humanitates aſſumptæ eſſent quidem duo individua in abſtracto, ſeu duæ naturæ individuæ; in concreto tamen eſſent unum: quia in unico ſuppoſito ſubſiſterent, ideoque eſſent unus homo.

IX. Dices tertio. Si perſona divina aſſumeret duas naturas diverſæ ſpeciei, puta, hominis, & columbæ, haberent idem ſuppoſitum: & tamen non eſſent unum, ſed plures. Rurſus: poſſet una mori, alia non: repugnat autem, idem ſimul mori, & non mori.

X. Reſpondeo, quod ſi perſona divina aſſumeret duas naturas diverſæ ſpeciei; illæ eſſent unum unitate ſuppoſiti, ſeu eſſet unum ſuppoſitum habens illas duas naturas: non enim repugnat, ea, quæ diverſa ſunt, prout conveniunt in aliquo uno, eſſe unum, quod reſpectu unius eſſet homo, reſpectu alterius eſſet avis: & ſic ſecundum unam naturam mori poſſet, ſecundum aliam vivere: eo modo ſimili, quo Chriſtus ſecundum naturam humanam mortuus eſt, non vero ſecundum divinam.

QUÆSTIO VII.

De unione Verbi cum Humanitate.

IN unione, qua natura humana cum perſona Verbi unita eſt, poſſumus conſiderare eſſentiam, proprietates, & conſequentia ad ipſam. Unde quæremus, primo: Quid ſit hæc unio. Secundo: An ſubſtantialis fuerit, indiſſolubilis &c. Tertio: An ex eo ſecuta fuerit naturarum confuſio, idiomatum communicatio &c.

DUBIUM I.

In Quo poſita ſit Unionis Eſſentia?

§. I.

Quid ſit Unio Formaliter ſumpta?

I. UNio humanitatis cum Verbo conſiderari poteſt active, & paſſive. Active eſt actio Dei unientis humanitatem cum Verbo, quæ alio nomine dicitur unitio. Paſſive eſt ipſa formalis unio, ſeu vinculum, aut nexus, quo formaliter humanitas dicitur unita Verbo. De Unione hoc ſecundo modo agemus in præſenti, & de ea quæremus: An ſit modus realiter diſtinctus ab humanitate, & Verbo.

II. Dico. Unio hypoſtatica, qua humanitas formaliter unitur Verbo, non eſt modus aliquis abſolutus, realiter diſtinctus ab humanitate, & Verbo; ſed eſt Verbum, & humanitas non ſeorſim, ſed ſimul ſumpta. Ita ex Sancto Thom. *in 3. diſt. 2. quæſt. 2. art. 2. qu.* 1. cujus hæc ſunt verba: *In unione humanæ naturæ ad divinam nihil poteſt cadere medium formaliter unionem cauſans, cui per prius humana natura conjungatur, quam divinæ perſonæ. Sicut enim inter materiam, & formam nihil cadit medium in eſſe, quod per prius ſit in materia, quam forma ſubſtantialis; alias eſſe accidentale eſſet prius ſubſtantiale, quod eſt impoſſibile: ita etiam inter naturam, & ſuppoſitum non poteſt aliquid dicto modo medium cadere, cum utraque conjunctio ſit ad eſſe ſubſtantiale: ſed ſicut adventum formæ in materiam precedunt, ordine fiendi, diſponentia formaliter, & materialiter, quibus materia redditur idonea ad ſuſceptionem formæ: ita & in humana natura inveniuntur quædam ſuperaddita, quibus redditur decens, ut aſſumatur a divina perſona, ut ſcientia, & virtutes, & hujuſmodi: unde iſta poſſunt dici quodammodo medium congruentiæ.* Ita S. Thomas. Ne autem quis exiſtimet, ſcientiam, & virtutes præceſſiſſe tamquam cauſantes unionem, addit ibi: ſcientiam, & virtutem non cadere tamquam medium unionem, vel unibilitatem formaliter cauſans, ſed ſicut medium congruitatis, decuit enim, ea naturæ aſſumptæ non deeſſe. Unde ſcientia, & virtutes potius ſunt concomitantes, vel conſequentes unionem, non vero ſunt ipſa formalis unio.

III. Probo autem ſic. Nexus ille medius non requiritur neque ex parte Verbi, neque ex parte humanitatis. Non ex parte Verbi: quia eum hoc ſit infinitæ virtutis in terminando, per ſeipſum poteſt actu terminare humanitatem. Non ex parte humanitatis: quia hæc ratione potentiæ obedientialis capax eſt terminari a Verbo, ſi Verbum velit ei ſuum eſſe communicare.

Addo: quod ille modus, qui excogitatur medius inter humanitatem, & Verbum, eſſet aliquid creatum, & ordine interius ad Verbum; ergo non eſſet magis capax proportionandi humanitatem cum Verbo, quam ſit humanitas ſine illo.

IV. Neque nos terret, quod S. Thom. 3. *p. qu. 2. art. 7.* dicat, unionem, de qua loquimur, eſſe relationem quamdam, *Quæ conſideratur inter divinam naturam, & humanam, ſecundum quod conveniunt in una perſona Filii Dei.* —— Nam S. Thomas non intendit, quod iſta relatio ſit ipſa formalis unio conjungens Verbum cum humanitate; ſed quid conſecutum ex hoc, quod divina natura, & humana conveniunt in una perſona Filii Dei: quæ *Relatio realiter quidem eſt in creatura, per cujus mutationem talis relatio innaſcitur; non autem eſt realiter in Deo, ſecundum rationem tantum; quia non innaſcitur ſecundum mutationem Dei. Sic ergo dicendum eſt, quod hæc unio, de qua loquimur, non eſt in Deo realiter, ſed ſecundum rationem tantum: in humana autem natura, quæ creatura quædam eſt, realiter eſt.* Si ergo hæc relatio ex mutatione humanæ naturæ *innaſcitur*; jam ſupponit, eam per unionem formalem ad Verbum mutatam: & proinde unionem ſupponit. Hoc apertius demonſtrat idem S. Thom. in 3. *diſt. 2. quæſt. 2. art. 2. quæſtiunc. 3.* his verbis: *Inter humanam naturam, & divinam neceſſe eſt cadere unionem mediam, non ſicut cauſam; ſed ſicut effectum conjunctionem naturarum conſequentem. Eſt enim natura relationis, ut in aliis rerum generibus cauſam habeat ... quia in ad aliquid non eſt motus, ut probatur in 5. Phyſ. Et tamen ex hoc quod motus terminatur ad aliquod ens, de neceſſitate conſequitur relatio aliqua: ſicut ex hoc, quod motus alterationis terminatur ad albedinem, conſequitur relatio ſimilitudinis ad omnia alba: ſimiliter etiam ex hoc, quod motus generationis terminatur ad formam, conſequitur hæc relatio, ſecundum quam materia ſub forma eſſe dicitur: ita ex hoc, quod motus aſſumptionis humanæ naturæ terminatur ad perſonam, conſequitur hæc relatio, quæ dicitur unio. Unde unio eſt medium non ſicut aſſumptionem cauſans, ſed ſicut eam conſequens: ſicut autem dictum eſt ſupra, quod aqua eſt medium in tactu ex hoc, quod tangentia humectata ſunt.*

V. Sed dices primo. Major eſt unio in perſona, quam unio animæ beatæ ad Deum per fruitionem: ſed anima non poteſt uniri Deo per fruitionem, niſi per aliquod medium, nempe, gratiam; ergo &c.

Confirmatur. In illud, quod naturæ vires excedit, natura non poteſt pervenire, niſi aliquo medio proportionetur: ſed aſſumi in unitatem divinæ perſonæ, eſt maxime excedens facultatem naturæ creatæ; ergo &c.

VI. Reſpondeo cum S. Thom. in 3. *diſt. 2. art. 2. quæſt.* 1. *ad* 2. diſparitatem eſſe: *Quod fruitio operationem quamdam dicit: unde per fruitionem anima unitur Deo, ſicut operans operationis objecto. Hoc autem ad rationem perfectæ operationis pertinet, ut a potentia mediante habitu eliciatur .... Unio autem in perſona eſt ad unum eſſe perſonale: habitus autem non poteſt eſſe principium perſonæ ſubſiſtentis, ſed eſt ad eſſe conſequens.*

Nec refert, quod humanitas per ſui unionem cum Verbo mutetur —— Hæc enim mutatio non fit per aliquod medium adveniens humanitati, diſtinctum ab ipſa, & a Verbo; ſed fit immediate per ipſum Verbum: quod, dum illi communicatur, eamque trahit ad ſuum eſſe perſonale, eam immutat.

VII. Ad Confirm. reſpondeo cum eodem S. Doctore loco citato, ad 3. *Quod quamvis aſſumi in unitatem divinæ perſonæ ſit ſupra facultatem humanæ naturæ; non tamen exigitur aliquid formaliter humanam naturam elevans ad talem aſſumptionem. Tum quia: quocumque addito, talis natura a perſona divina in infinitum diſtaret. Tum quia: cum aſſumi, per ſe naturæ conveniat, omnia autem accidentia præter rationem naturæ ſunt: ideo non poterit humana natura ſecundum id, quod aſſumptibilis eſt, elevari per aliquod accidens, additum ad hoc, ut aſſumptibilior fiat: ſed ad hoc, quod aſſumatur, exigitur benignitas divina, humanam naturam ad tantam dignitatem gratis elevans.* Quare naturam humanam eſſe unitam Verbo, non dicit neque humanitatem ſolam, neque Verbum ſolum, neque aliquid ſuperadditum; ſed dicit humanitatem, & Verbum invicem ſeipſis immediate conjuncta: illa, ut accipiens, iſtud, ut ſeipſum communicans.

§. II.

An unitio idem ſit, ac Aſſumptio, ſeu Incarnatio?

VIII. REſpondeo cum S. Thom. 3. part. quæſt. 2. art. 8. in corp. & ad 2. *Quod uniens, & aſſumens non ſunt omnino idem. Nam omnis perſona aſſumens, eſt uniens, non autem e converſo. Nam perſona Patris univit naturam humanam Filio, non autem ſibi: & ideo dicitur uniens, non aſſumens, quaſi ad ſe ſumens. Perſona autem Filii, quæ ſibi humanam naturam univit, eſt uniens, & aſſumens. Et ſimiliter non eſt idem unitum, & aſſumptum: nam divina natura dicitur unita, & non aſſumpta.* —— Similiter aſſumptio non eſt omnino idem, ac Incarnatio. Nam, ut docet S. Thom. ibi ad 3. *Aſſumptio determinat cui facta eſt copulatio, ex parte aſſumentis; in quantum aſſumptio dicitur quaſi ad ſe ſumptio: ſed Incarnatio, & humanatio ex parte aſſumpti, quod eſt caro, vel natura humana. Et ideo aſſumptio differt ratione, & ab unione, & ab Incarnatione, ſeu humanatione.*

IX. Porro: cum natura actionis non melius explicari poſſit, quam per ordinem ad ſuum terminum: ideo in præſens quæremus, quinam ſit terminus unitionis hypoſtaticæ, ſeu Incarnationis. At quia Incarnatio tribus præcipue modis conſiderari poteſt. Primo: quatenus eſt aſſumptio. Secundo: quatenus eſt communicatio. Tertio: quatenus eſt productio, &

actio,

actio. Ideo ſi Incarnatio conſideraretur, ut aſſumptio, terminus illius eſt id, quod fuit a Verbo aſſumptum: & quia a Verbo aſſumpta fuit tota, & integra natura humana; ideo terminus per Incarnationem aſſumptus eſt tota, & integra natura humana; Verbum autem eſt terminus, ad quem fuit aſſumpta. Si Incarnatio conſideretur, ut communicatio, terminus eſt id, quod naturæ humanæ fuit communicatum: cum autem naturæ humanæ fuerit formaliter communicata perſona Verbi; propterea terminus formalis Incarnationis, ut eſt communicatio, eſt ipſa perſona Verbi. Id, de quo dubitari poteſt, eſt: quis ſit terminus productus, & factus per Incarnationem, ſeu per unionem, in quantum eſt actio, & productio.

X. Dico ergo. Terminus totalis per Incarnationem quatenus actio eſt, productus eſt Chriſtus formaliter ſumptus, ſeu Deus homo, vel humanitas, & Verbum unita: terminus vero formalis eſt ipſa communicatio, & conjunctio divinæ perſonæ cum humanitate. Probo. Quando per aliquam actionem fit, & de novo incipit eſſe aliquod totum, quod antea non erat, illud totum eſt terminus totalis productus; forma autem, ſeu communicatio, qua illud totum reſultat, eſt terminus formalis. Sic cum Statuarius facit ſtatuam marmoream, tota ſtatua, quæ de novo incipit eſſe, eſt terminus totalis talis actionis; figura autem, ejuſque communicatio materiæ, ideſt, marmori, eſt terminus formalis; figura enim non eſt id, quod fit, ſed id, quo totum, ideſt, ſtatua, fit. Sic dum fit homo terminus totalis generationis eſt homo, terminus vero formalis eſt anima, ut communicata corpori; quia in generatione anima non eſt id, quod fit, ſed qua homo fit. Atqui per Incarnationem id, quod incipit eſſe de novo, eſt Chriſtus, hoc eſt, totum conſtans ex verbo & natura humana hypoſtatice unitis: ſubſiſtentia autem Verbi, ut communicata humanitati, eſt id, quod fit Chriſtus, nempe Deus homo; ergo totum, nimirum, conjunctum ex humana natura, & verbo, eſt terminus totalis, ipſa vero perſonalitas, ut communicata, erit terminus formalis Incarnationis, ut actio eſt.

XI. Conſonant Patres ſæpe docentes, ita fieri unum ex Verbo, & humanitate per Incarnationem, ſicut fit unus homo ex anima, & corpore per generationem. Ex quibus unum profero Auguſtinum, *Epiſt.* 3. modo 137. *ad Voluſianum, cap.* 3. ubi ait: *Sicut in unitate perſonæ anima unitur corpori, ut homo ſit: ita in unitate perſonæ Deus unitur homini, ut Chriſtus ſit. In illa ergo perſona mixtura eſt Dei, & hominis: ſi tamen recedat auditor a conſuetudine corporum, qua ſolent duo liquores ita commiſceri, ut neuter ſervet integritatem ſuam; quamquam & in ipſis corporibus aeri lux incorrupta miſceatur &c.* Et poſt multa, dicens, Deum ita proximum pietati hominum fuiſſe: *Ut hominem ſuſcipere dignaretur, & cum illo uniri quodam modo, ut ei ſic coaptaretur homo totus quemadmodum animæ corpus excepta concretione mutabili, in quam non convertitur Deus, & quam videmus, quod habeat & corpus & animus.*

XII. Advertendum tamen eſt: quod ad hoc, ut aliquod totum fiat, producatur, & de novo incipiat eſſe; non requiritur, ut omnes ejus partes, & conſtitutiva fiant. Cum enim fit homo, materia non generatur, anima etiam rationalis non generatur: ſola conjunctio animæ cum corpore incipit de novo eſſe, non tamquam modus de novo productus, ſed tamquam nova partium copulatio, & tamen totus homo dicitur generari, & fieri de novo; ergo, ut per Incarnationem totus Chriſtus fiat, non eſt neceſſe, ut Verbum fiat, vel natura humana fiat; ſed, ut ſola unio hypoſtatica de novo fiat, ſeu, quod Verbum de novo factum ſit caro, ut ait Jo: cap. 1. *Verbum caro factum eſt.*

XIII. Neque dicas, quod ſi Chriſtus per Incarnationem fuiſſet productus, fuiſſet productus ab omnibus divinis perſonis; & proinde etiam a ſe ipſo: cum & ipſe ſit perſona divina, ergo eſſet productus a ſe ipſo.

Nam reſpondeo, diſt. conſ. A ſe ipſo, ut ſubſiſtente in natura divina; conc. conſ. Aliter, nego conſ. Sicut ergo, ut diximus, non repugnat, quod Filius Dei humanatus obediat, & ſatisfaciat etiam ſibi; ut in natura divina ſubſiſtenti; ita non repugnat, quod Filius Dei, ut in natura divina ſubſiſtens, producat ſeipſum formaliter, ut in natura humana ſubſiſtentem.

XIV. Caute, tamen, & cum reſtrictione dici debet: *Chriſtus eſt productus, Chriſtus*, vel, *hic homo incepit eſſe*, demonſtrato Chriſto. Quia, ut docet S. Thom. 3. *part. quæſt.* 16. *art.* 9. Chriſtus, ſeu hic homo, demonſtrato Chriſto, deſignat ſuppoſitum. Cumque in Chriſto non ſit, niſi unum ſuppoſitum, & hoc divinum; cujus æternitati repugnat incipere eſſe: dicendo abſolute, Chriſtus, ſeu, hic homo, demonſtrato Chriſto, incipit eſſe, videretur, quod ſuppoſitum in Chriſto incepiſſet eſſe: & daretur anſa Arianis dicendi, perſonam Filii Dei eſſe creaturam minorem Patre, & quod inceperit eſſe: unde dicebant, quod Filius Dei *Erat quando non erat.*

Neque valet: Chriſtus incepit eſſe homo; ergo ille homo, demonſtrato Chriſto, incepit eſſe. —— Nam, ut ait idem S. Doct. ibi, ad 2. *Cum hoc verbo* incipit *non ſequitur argumentum ab inferiori ad ſuperius. Non enim ſequitur: Hoc incipit eſſe coloratum. Et hoc ideo, quia incipere importat nunc eſſe, & non prius. Non autem ſequitur: hoc non erat prius album; ergo non erat prius coloratum. Eſſe autem ſimpliciter eſt ſuperius ad eſſe hominem. Unde non ſequitur: Chriſtus incepit eſſe homo; ergo incepit eſſe.*

§. III.

Aliqua de Chriſti productione, & generatione.

XV. INfertur primo: Chriſtum ſeu Deum quem ponimus terminum totalem Incarnationis, fuiſſe a Deo productum in utero Virginis, non ex nihilo, ſed de ſubſtantia, hoc eſt, de puriſſimo ſanguine ipſius Virginis, proportionaliter, ac alii homines fiunt, & generantur: ita ut B. Virgo ad generationem Chriſti præſtiterit totam materiam, & totum illum concurſum, quem cæteræ matres præſtant ad generationem ſuorum filiorum.

XVI. Infertur ſecundo. Quod ſicut Deus de ſubſtantia Virginis produxit totum Chriſtum, ſeu Deum hominem; non quidem ſecundum divinitatem, ſed ſecundum corpus, & carnem: ita B. Virgo concepit, & generatione propria matris genuit totum Chriſtum; non quidem ſecundum divinitatem, neque ſecundum animam rationalem, ſed ſecundum carnem, juxta illud, Rom. 1. v. 3. *Qui* (Chriſtus) *factus eſt ei ex ſemine David, ſecundum carnem.* Et ratio eſt. Quia, docet S. Thom. 3. part. quæſt. 35. art. 4. *Concipi, & naſci perſonæ attribuitur, & hypoſtaſi ſecundum naturam illam, in qua concipitur, & naſcitur. Cum igitur in ipſo principio conceptionis fuerit humana natura aſſumpta a divina perſona ...., conſequens eſt, quod vere poſſit dici, Deum conceptum, & natum de Virgine.* Eum Virgo concepit, quem Deus de ſua ſubſtantia fecit in ejus utero: ſed Deus Chriſtum totum, ſeu Deum hominem fecit in ejus utero; ergo B. Virgo totum Chriſtum, Deum ſcilicet, & hominem genuit. Unde in capitulis Cyrilli approbatis in Epheſina Synodo (*part.* 1. *cap.* 26. *anathem.* 1.) legitur; *Si quis non confitetur, Deum eſſe ſecundum veritatem Emmanuelem, & propter hoc Dei Genitricem Sanctam Virginem (genuit enim carnaliter carnem factum Dei Verbum) anathema ſit.* Et merito (ſubdit S. Thom. ibi in C.) *Solum enim ſic negari poſſet, B. Virginem eſſe Matrem Dei; ſi vel humanitas prius fuiſſet ſubjecta conceptioni, & nativitati, quam homo ille fuiſſet Filius Dei, ſicut Photinus poſuit; vel humanitas non fuiſſet aſſumpta in unitatem perſonæ, vel hypoſtaſis Verbi Dei, ſicut poſuit Neſtorius. Utrumque autem horum eſt erroneum.* At pro majori claritate dictorum.

XVII. Quæres primo: An B. Virgo, ſicut cæteræ matres, prius tempore conceperit embrionem, & corpus Chriſti, nondum animatum anima rationali, ac nondum unitum hypoſtatice Verbo: deinde conceperit hominem, cum anima rationalis corpori infuſa fuit; ac demum cum corpus ſic animatum aſſumptum fuit a Verbo, conceperit Chriſtum, Deum ſcilicet, & hominem?

XVIII. S. Thomas 3. *part. quæſt.* 33. *art.* 1. docet, in conceptione corporis Chriſti tria poſſe conſiderari. Primo quidem: motum localem ſanguinis ad locum generationis, hoc eſt, ad uterum Virginis; ex quo ſanguine, tamquam ex materia, formari debebat corpus Chriſti. Et hoc non potuit eſſe in inſtanti; quia eſt contra rationem motus localis corporis cujuſcumque; cujus partes ſucceſſive ſubintrant locum: hic ergo motus ſanguinis ad uterum Beatæ Virginis factus fuit in tempore, breviſſimo tamen. Secundo. Conſiderari poſſe augmentum corporis jam formati; quo perductum eſt ad quantitatem, & molem, in qua debebat naſci, & ex utero prodire: & hoc etiam factum eſt ſucceſſive, per novem menſes, uſque ad tempus nativitatis: & hoc eſt conſequens conceptionem, non vero ipſa conceptio. Tertio. Conſiderari poſſe formationem corporis ex prædicta materia, ejuſque animationem anima rationali, in qua formaliter conſiſtit conceptio. His ſuppoſitis.

XIX. Reſpondeo cum eodem S. Thom. loco citato: formationem corporis Chriſti, in qua principaliter ratio conceptionis conſiſtit, fuiſſe factam in inſtanti; ac proinde in inſtanti ex ſanguine, qui eo modico tempore, quo Beata Virgo ſuum conſenſum protulerat his verbis: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi ſecundum Verbum tuum*, feſtinanter ad uterum confluxerat, formatum eſt corpus Chriſti a tota Trinitate, actione appropriata Spiritui Sancto: in eodem inſtanti creata, & corpori infuſa anima rationali: & in eodem inſtanti corpus ſimul, & anima aſſumpta ſunt a Verbo Dei, per productionem unionis hypoſtaticæ. Igitur Beata Virgo non prius concepit corpus carens anima, non hominem carentem unione hypoſtatica, ſed ſimul corpus animatum, ac unitum Verbo, & conſequenter Deum hominem.

XX. Quod corpus Chriſti in inſtanti fuit formatum animatum, & aſſumptum, probat S. Thom. *art.* 1. 2. *&* 3. loco citato. Et quidem, nam quanto agens eſt majoris virtutis, tanto citius poteſt materiam diſponere; ergo ſi agens ſit infinitæ virtutis, poterit in inſtanti materiam ad debitam formam diſponere. Cum ergo corpus Chriſti fuerit formatum virtute Spiritus Sancti, quæ eſt infinita, fuit formatum in inſtanti. Tum etiam: quia ſi aliquod tempus conceptionem perfectam præceſſiſſet; non poſſet tota conceptio attribui Filio Dei, qui non dicitur conceptus, niſi per aſſumptionem: non aſſumpſit autem Filius Dei corpus, niſi jam formatum, & anima rationali præditum. Quia aſſumpſit corpus mediante anima, & animam mediante ſpiritu, ideſt, intellectu, ut ſupra diximus, & docet etiam S. Th. hic *art.* 2. Quod autem in eodem etiam inſtanti, quo corpus fuit formatum, & animatum, fuerit etiam aſſumptum, probat S. Thomas dicta q. 33. *art.* 3. Nam *Proprie dicimus, Deum factum eſſe hominem, non autem proprie dicimus, quod homo factus ſit Deus: quia ſcilicet Deus aſſumpſit ſibi id, quod eſt hominis, non autem præexiſtit id, quod eſt hominis, quaſi per ſe ſubſiſtens, priuſquam ſuſciperetur a Verbo. Si autem caro Chriſti fuiſſet concepta, antequam ſuſciperetur a Verbo; habuiſſet aliquam hypoſtaſim præter hypoſtaſim Verbi Dei, quod eſt contra rationem Incarnationis: ſecundum quam ponimus, Verbum Dei eſſe unitum humanæ naturæ, & omnibus partibus ejus in unitate hypoſtaſis. Nec fuit conveniens, quod hypoſtaſim præexiſten-*

tem humanæ naturæ, vel alicujus partis ejus ſua aſſumptione deſtrueret.

XXI. Ex his concludit ibi S. Thom. quod *Contra fidem eſt dicere, quod caro Chriſti prius fuerit concepta, & poſtmodum aſſumpta a Verbo Dei.* Oppoſitum enim, ut certiſſimum dogma, traditur a SS. Patribus, Leone *Epiſt.* 25. alias 11. *ad Julianum Epiſc. Coenſem;* qui contra Eutichen dicentem: *Ante Incarnationem duas fuiſſe in Chriſto naturas, poſt Incarnationem vero unam*, dicit, quod *Natura noſtra non ſic aſſumpta eſt, ut prius creata, poſt aſſumeretur; ſed ut ipſa aſſumptione crearetur.* S. Auguſtino, *lib.* 13. *de Trinit. cap.* 17. dicente: *Ex quo homo eſſe cœpit, ex illo eſt & Deus.* S. Fulgentio, *lib. de Fide ad Petrum, cap.* 18. his verbis: *Firmiſſime tene, & nullatenus dubites, carnem Chriſti non ſine divinitate conceptam in utero Virginis, priuſquam ſuſciperetur a Verbo: ſed ipſum Verbum Deum ſuæ carnis acceptione conceptum, ipſamque carnem Verbi Incarnatione conceptam.* Idem docet Sophronius relatus, & approbatus in ſexta Synodo Generali. Inter multa enim, quæ profert contra Neſtorium, & Paulum Samoſatenum, hæc ait: *Simul quippe caro, ſimul Dei Verbi caro, ſimul caro animata rationalis, ſimul Verbi Dei caro animata rationalis.* Unde S. Thom. citato *art.* 1. *ad* 3. notat: *Quod in Myſterio Incarnationis non conſideratur aſcenſus, quaſi alicujus præexiſtentis proficientis ad unionem dignitatem, ſicut poſuit Photinus hæreticus; ſed potius conſideratur ibi deſcenſus; ſecundum quod perfectum Dei Verbum imperfectionem naturæ noſtræ ſibi aſſumpſit: ſecundum illud, Jo:* 6. Deſcendit de Cælo.

XXII. Quæres ſecundo: In quo inſtanti facta ſit Incarnatio, & Chriſtus a Virgine conceptus.

Reſpondeo. Quod ſicut in inſtanti terminativo verborum conſecrationis: *Hoc eſt corpus meum*, panis convertitur in Corpus Chriſti, & Chriſtus ponitur ſub ſpeciebus panis; ſic in inſtanti terminativo conſenſus B. Virginis per illa verba: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum*, conceptus eſt Chriſtus, & Verbum caro factum eſt. Ita colligo ex S. Thom. 3. *p. q.* 33. *art.* 1. *ad* 3. Illud enim inſtans terminativum prolationis verborum, fuit inſtans terminativum motus localis ſanguinis ad uterum B. Virginis; & hoc fuit primum inſtans, in quo caro Chriſti fuit formata, animata, & aſſumpta.

XXIII. His explicatur articulus fidei contentus in Symbolo Apoſtolico, quo credimus, quod Filius Dei conceptus ſit de Spiritu Sancto ex Maria Virgine. Quia Chriſtus Filius Dei, ſecundum corpus, & carnem non eſt creatus ex nihilo; ſed formatus ex ſubſtantia, ideſt, puriſſimo ſanguine B. Virginis. Dicitur conceptus de Spiritu Sancto quia cauſa efficiens conceptionis Chriſti fuit, non vir, ſed Spiritus Sanctus, ſeu tota Trinitas, actione appropriata Spiritui Sancto; qui in inſtanti illo terminativo verborum, & motus ſanguinis ad uterum, formavit Chriſti corpus. Particula autem *De*, ut docet S. Thom. 3. *part. quæſt.* 32. *art.* 2. dicit & habitudinem cauſæ, quia Chriſtus ſecundum corpus factus eſt a Spiritu Sancto: dicit etiam habitudinem conſubſtantialitatis, quia Chriſtus ſecundum perſonam Filii Dei eſt conſubſtantialis, ſeu, ejuſdem ſubſtantiæ cum Spiritu Sancto, & cum Patre. Notat tamen S. Thom. ibi, *ad* 1. corpus Chriſti proprie non dici conceptum *De* Spiritu Sancto, quia non eſt illi conſubſtantiale; ſed potius de Maria Virgine *Ex*, ideſt, efficientia Spiritus Sancti.

XXIV. Addit tamen S. Thom. ibi, *art.* 3. quod licet Chriſtus ſit de Spiritu Sancto, ut cauſa efficiente quoad carnem, non tamen eſt filius Spiritus Sancti, neque Spiritus Sanctus eſt pater Chriſti. Et ratio eſt. Quia ille eſt filius alicujus, qui ab illo procedit in ſimilitudinem perfectam naturæ: ſed Chriſtus non ſic procedit a Spiritu Sancto. Nam ſecundum generationem æternam, non procedit a Spiritu Sancto, nec a tota Trinitate, ſed a Patre. Secundum autem generationem temporalem procedit quidem a Spiritu Sancto, & tota Trinitate, ſed non in ſimilitudinem naturæ: caput accipit naturam humanam, in qua non eſt ſimilis Spiritui Sancto, nec Trinitati. Eſt quidem ſecundum hanc filius Beatæ Virginis; quia ex vi illius accepit naturam illi ſimilem. Neque etiam dici poteſt filius adoptivus Spiritus Sancti vel Trinitatis, ut homines juſti. Nam cum filiatio adoptiva cadere debeat in perſonam extraneam, hujus non eſt capax perſona Chriſti, qui eſt Filius naturalis Dei, ut docet S. Thom. *art.* 5. citato *ad* 2.

XXV. Si autem quæras tertio: Cur conceptio Chriſti eſto facta a tota Trinitate, appropriatur tamen Spiritui Sancto?

Reſpondeo cum S. Thom. 3. *part. quæſt.* 32. *art.* 1. qui affert tres rationes. Prima eſt. Quod cum Incarnatio ſit opus maximi amoris Dei erga homines, Jo: 3. v. 16. *Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret*; debuit Spiritui Sancto tribui, qui ex ſua proprietate perſonali amor eſt. Secunda. Quia opera gratiæ, quæ a Deo fiunt voluntate pure gratuita, inter quæ maximum eſt Incarnatio, tribui debent Spiritui Sancto, qui ex voluntate procedit. Tertia. Quia ſicut Patri appropriatur creatio, ita Spiritui Sancto ſanctificatio; per Incarnationem homo ille, qui conceptus eſt, fuit ſubſtantialiter ſanctificatus. Videatur S. Thom. citato loco.

DUBIUM II.

An unio Verbi cum Humanitate fuerit ſubſtantialis, & in Perſona?

§. I.

Errores circa hoc.

I. NEſtorius, e Germanicia Civitate Syriæ oriundus, in Monaſterio prius ad pios honeſtoſque mores formatus; deinde Antiochiæ Sacerdotio initiatus, ac tandem ad Patriarchalem Sedem Conſtantinopolitanam evectus: ipſo ſuæ Ordinationis anno primo hæreſim ſuam, quam ſub pietatis ſpecie occultaverat, prodere cœpit. Dum anno, circiter 428. Theodoſio Juniore imperante, & Cæleſtino I. Rom. Pont. evulgare auſus fuit, hominem in utero Virginis formatum, alium eſſe ab unigenito Dei Verbo; & Incarnationem eſſe meram inhabitationem Dei Verbi in homine, ſicut in templo: adeoque Deum non eſſe paſſum, ac mortuum, ſed Chriſtum. Ac rurſus: B. Virginem *Theotocon*, ideſt, *Deiparam* eſſe negaret, & *Chriſtotocon*, ideſt, *Chriſtiparam* potius dicendam aſſeveraret.

II. Ex his erroribus ſequebatur, primo: Verbum, ſeu potius totam Trinitatem, in Chriſto inhabitaſſe, ſicut in aliis Juſtis. Secundo. In Chriſto duplicem fuiſſe perſonam; unam inhabitantem, ſcilicet Deum; aliam inhabitatam, nempe Chriſtum, ſeu hominem. Tertio. Verbum non fuiſſe unitum homini Chriſto unione ſubſtantiali: ſed ſolum accidentali, & affectiva, ſeu morali. Quarto tandem. Ea, quæ dicebantur de Chriſto, ut eſſe natum, paſſum, mortuum, non poſſe dici de Deo, in propria ſaltem locutione: ideoque non dari idiomatum communicationem, quibus totum Incarnationis Myſterium evertebatur.

III. Non ſine populi, & Epiſcoporum, præſertim Cyrilli Patriarchæ Alexandrini, commotione hujuſmodi impudentia accepta fuit. Rogatus Neſtorius, retractare noluit; ſed magis, quibuſdam faventibus, eam per totum Orientem evulgavit: ubi tam altas radices fixit, ut ad Indos uſque pervenerit, & noſtris quoque temporibus alicubi labes illa perduret. Toto zelo, ac labore indefeſſo ſeſe oppoſuit S. Cyrillus, ſed fruſtra.

IV. Animam Cæleſtini Papæ tentavit ſuis epiſtolis occupare Neſtorius, irrito tamen conatu. Nam Cæleſtinus a Cyrillo monitus, ac certior factus, Romæ Synodum habuit: quo excommunicationis, ac depoſitionis in Neſtorium lata ſententia fuit, anno 430. Quo eodem anno S. Cyrillus, Pontificia inſtructus auctoritate, ad executionem ſententiæ in Neſtorium Romæ latæ, niſi reſipiſceret, Concilium Alexandriæ ex univerſa Ægypti diœceſi coegit; editis contra ipſum duodecim anathematiſmis. Verum acceptis Cæleſtini literis, tantum abfuit, ut hæreſim Neſtorius ejuraret; quin potius duodecim anathematiſmos e regione oppoſitos edidit, ſingulos ſingulas blaſphemias continentes. Inſtante igitur Cyrillo Œcumenica Synodus Epheſina coacta eſt, anno 431. cui S. Cyrillus jure ſuæ Sedis, & tamquam Sedis Apoſtolicæ Legatus præfuit: in qua Neſtorius cum ſua hæreſi damnatus, & exauctoratus eſt. Qui tandem profugus, & locum ex loco mutans, in extremis Thebarum oris rupta ac ſciſſa coopertus terra miſere periit: ejuſque lingua in Chriſtum, & Virginem toties blaſphema, ſtatim poſt obitum, facta eſt vermium præda.

V. Neſtorio præiverunt alii, qui Chriſti divinitatem negaverant, ut Cerinthus, Ebion, Paulus Samoſatenus, Photinus, & alii, contra quos Quæſt. præcedente Dub. 1. egimus. Sed his apparenter nolebat favere Neſtorius: qui proinde vaferrime nunquam aperte negavit voce, Chriſtum eſſe Deum, Filium Dei, unam perſonam; ne videretur cum Paulianiſtis aliiſque ſentire: ſed revera hoc ejus error continebat. Et Neſtorius ipſe non alio modo Deum eſſe Chriſtum ſentiebat, quam homines, quos, vel ob eminentem aliquam dignitatem, vel excellentem auctoritatem, Scriptura nonnumquam appellat Deos: nec alia unitate Chriſtum eſſe unum Filium Dei, & unam perſonam fatebatur, quam unitate morali; nempe, in conſenſu, & concordia voluntatum poſita: ad eum modum, quo Chriſtus dixit de viro, & uxore, Matth. 10. v. *Jam non ſunt duo, ſed una Caro.* A Paulianiſtis tamen errorem ſuum non hauſit Neſtorius; ſed potius a Theodoro Epiſcopo Mopſueſteno, quem præceptorem habuit, & a quo male ſentire de Incarnatione didicit.

Ex quo deduci poteſt, Neſtorium ab iſto accepiſſe etiam Pelagianæ hæreſi vel animum, vel errorem affinem: & hanc primam ejus maculam fuiſſe. Quare Patriarchatu donatus, licet Theodoſio extirpandarum hæreſum, Arianæ præſertim, ac Macedonianæ auctor eſſet; Pelagianis tamen impenſe favit. Nam hos in toto Occidente damnatos, benigne excepit in Oriente: qui viceverſa a Neſtorii partibus conſtanter ſtetere in Conciliabulo, quod Joannes Antiochenus celebravit adverſus Cyrillum, & Synodum Epheſinam, in qua Neſtorius proſcriptus fuerat.

VI. Circa Neſtorianam cauſam multa eſſent quærenda, nimirum, primo: An revera Neſtorius negarit perſonalem, & ſubſtantialem Dei cum humanitate unionem. Secundo: An anathematiſmi, quos in eum Cyrillus intorſit, fuerint ab omni errore immunes. Tertio: An Concilium Epheſinum primum, in quo damnatus eſt Neſtorius, fuerit Œcumenicum. Quarto: An Theodorus Mopſueſtenus, & Diodorus Tarſenſis Neſtorio præluſerint. Quinto: an Theodoretus, qui Cyrilli ad-

adverſus Neſtorium anathematiſmos impugnavit, Neſtoriano errori faverit. Sexto: An Joannes Antiochenus, aliique, qui Cyrillum, ac Synodum Epheſinam damnarunt, hæretici fuerint. Hæc in Neſtoriana cauſa diſcuti ſolent. Sed prius cauſa fidei a nobis tractanda eſt in hoc Dubio: de cauſa Neſtoriana aliquid poſtea in ſequenti dicturi.

VII. Adverto igitur cum S. Thom. *3. p. q. 2. art. 3. & 6.* quoſdam fuiſſe, qui, putantes ſe vitare hæreſim Neſtorianam, dixerunt, in Chriſto fuiſſe quidem unam tantum perſonam, ſed duas hypoſtaſes, ſeu duo ſuppoſita. —— Sed, ut notat S. Thom. iſti ab hæreſi Neſtoriana immunes non ſunt. Perſona enim nil aliud eſt, quam rationalis naturæ hypoſtaſis, ſeu ſuppoſitum; ergo ponendo in Chriſto duas hypoſtaſes, & duo ſuppoſita naturæ rationalis completæ, divinæ ſcilicet, ac humanæ, revera cum Neſtorianis ponunt in Chriſto duas perſonas. Ant. pat. Quia, ut ait S. Thom. *Perſona ſupra hypoſtaſim non addit, niſi determinatam naturam, ſcilicet rationalem.* Sed de hoc infra cum Neſtorii errorem impugnabimus.

VIII. Alii inſuper, referente eodem S. Thom. *art. 6.* citato; *Volentes ſervare unitatem perſonæ, poſuerunt, Chriſti animam non eſſe unitam: ſed hæc duo ſeparata ab invicem eſſe unita Verbo accidentaliter: ut ſic non creſceret numerus perſonarum.* —— Sed etiam hi, ut notat S. Doct. in hæreſim Neſtorianam impegerunt: in quantum dixerunt, animam & corpus uniri Verbo ſolum accidentaliter: *Non enim differt* dicere, quod Verbum Dei unitum eſt homini Chriſto, ſecundum inhabitationem, ſicut in templo ſuo (ſicut dicebat Neſtorius) & dicere, quod unitum fuit Verbum Dei homini, ſecundum induitionem, *Sicut veſtimento.* Imo aliquid pejus dixerunt, quod non dicebat Neſtorius, nempe: Verbum aſſumpſiſſe corpus non unitum animæ; quod in ſexta Synodo generali damnatum fuit, & definitum: Verbum aſſumpſiſſe carnem animatam anima rationali, & conſequenter carnem unitam animæ. Inciderunt etiam in alium errorem; dum ex præfata propoſitione ſequeretur, Verbum non aſſumpſiſſe veram, & perfectam naturam humanam, quæ ex unione animæ cum corpore coaleſcit: inſuper Chriſtum non fuiſſe mortuum, cum mors contingat per ſeparationem animæ a corpore.

IX. Catholica ergo fides eſt: unionem humanitatis cum Verbo fuiſſe, non acidentalem, ſed ſubſtantialem in perſona Filii Dei; ita ut eadem Filii Dei perſona ſubſtantialiter ſubſiſtat, tum in natura divina, tum in humana perfecta, & integra, conſtante ex corpore, & anima ſimul unitis. Quæ unio vocatur hypoſtatica, quia per illam humanitas unitur Filio Dei in unitate perſonæ, & hypoſtaſis.

§. II.

Veritas Catholica.

X. Dico. Chriſtus non eſt alius a Filio Dei: ſed eſt eadem perſona, & ſuppoſitum Filii Dei, ſubſtantialiter perſonaliter unitum humanitati. Dogma fuit ſancitum primo in Concilio Alexandrino, a S. Cyrillo coacto, relato, & approbato in Concil. Epheſino. Ibi enim *Can. 2.* dicitur: *Si quis non confitetur carne ſubſtantialiter unum eſſe Verbum Patris, unum quoque eſſe Chriſtum cum propria carne: & eumdem ipſum ſine dubio Deum ſimul, & hominem; anathema ſit.* Quod & ſequentes Canones confirmant.

Pluribus autem rationibus Neſtorianum errorem confutat S. Thom. in 4. *contra Gent. cap. 34.* per totum, quarum aliquas hic ſubjiciemus. Primo. Dicere, Chriſtum eſſe hominem alium a Filio Dei, in quo nimirum Filius Dei inhabitabat, ſicut in Templo per gratiam, & affectum, non eſt Verbum incarnari; ergo poſitio Neſtoriana deſtruit Myſterium Incarnationis. Ant. prob. Deus a conſtitutione Mundi inhabitavit, & adhuc inhabitat per gratiam, & affectum in hominibus Sanctis, juxta illud, 2. Cor. *6. v. 16. Vos enim eſtis templum Dei vivi, ſicut dicit Deus: Quoniam inhabitabo in illis, & ambulabo inter eos.* Si autem hoc eſſet incarnari, Deus eſſet ſæpe incarnatus, & modo etiam incarnaretur. Imo cum inhabitare per gratiam non ſit proprium ſolius Filii, ſed commune toti Trinitati, juxta illud Chriſti: Jo: 14. v. 23. *Et ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus:* non ſolus Filius, ſed tota Trinitas eſſet incarnata. Addo: quod cum inhabitare per gratiam, & amorem, approprietur potius Spiritui Sancto, qui amor eſt, quam Filio, potius Spiritus Sanctus, quam Filius, deberet dici Incarnatus.

Neque ſat eſt, ſi reſpondeat Neſtorius, Verbum in homine Chriſto abundantiore gratia inhabitaſſe, quam in cæteris Juſtis. —— Nam contra eſt. Magis, vel minus non variat ſpeciem unionis; ergo vel unio cum aliis Sanctis fuit Verbi Incarnatio, vel ſi non, neque fuit Chriſto.

XI. Confirmatur. Verbum Dei per Incarnationem *Exinanivit ſemetipſum formam ſervi accipiens,* Philipp. 2. v. 7. *Humiliavit ſemetipſum,* ibi v. 8. ſed dum inhabitat per gratiam, non ſe exinanit, non accipit formam ſervi, non ſe humiliat: alias Pater etiam, & Spiritus Sanctus ſe exinanirent &c. Præterea: manifeſtum eſt, Deum inhabitare per gratiam etiam in ſanctis Angelis: ſed non propterea dicitur Deus aſſumpſiſſe unquam naturam Angelorum, dicente Paulo: Hebr. 2. v. 16. *Nuſquam enim Angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ apprehendit;* ergo aſſumere naturam humanam, non eſt præciſe in ea inhabitare. Demum: in illo homine, qui eſt Chriſtus, non ſolum Verbum inhabitavit, ſed & Spiritus Sanctus, Lucæ 4. v. 1. *Jeſus autem plenus Spiritu Sancto;* ergo ſi incarnari, nil aliud eſt, quam inhabitare, & replere per gratiam; verum erit dicere, quod etiam Spiritus Sanctus fuerit in eo incarnatus: & in B. Vergine, da qua dicitur, Lucæ 1. v. 28. *Gratia plena.* Et v. 35. *Spiritus Sanctus ſuperveniet in te:* ac tandem, quod incarnatus fuerit etiam Pater, cum dicat Chriſtus, Jo: 14. v. 10. *Pater in me eſt ... Pater autem in me manens, ipſe facit opera;* ergo ut ſalvetur, Filium Dei eſſe incarnatum, debet dici, quod fuerit unitus carni plus quam accidentali & affectiva unione.

XII. Secundo prob. Verbum Dei eſſe incarnatum, eſt Verbum factum eſſe carnem: ſic enim exprimitur a Joanne, c. 1. v. 24. *Et Verbum caro factum eſt:* ſed Verbum inhabitare in Sanctis non dicitur Verbum fieri Sanctos: licet enim dicatur Verbum Dei factum eſſe ad Moyſem, ad Jeremiam, ad Aggæum; non dicitur tamen Verbum Dei factum eſſe Moyſem, Jeremiam, Aggæum &c. ergo &c.

XIII. Confirmatur. Si Verbum Dei factum eſt homo, vera eſt hæc propoſitio: *Deus,* ſeu, *Verbum Dei eſt homo,* quia omne, quod factum eſt aliquid, eſt illud, quod factum eſt: at ſi in Chriſto non eſt eadem perſona Dei, & hominis, verum non eſt, quod Deus, ſeu Verbum Dei ſit homo; ergo &c. Min. prob. Ut propoſitio affirmativa ſit vera, debent prædicatum, & ſubjectum ſupponere pro eodem ſuppoſito: cum enim dicitur: *Homo eſt animal;* ſignificatur, quod ſit idem ſuppoſitum, cui convenit eſſe hominem, & cui convenit eſſe animal. Et e contra non poteſt dici: *Petrus eſt Paulus;* quia ſuppoſitum, cui convenit eſſe Paulum; non eſt idem cum illo, cui convenit eſſe Petrum. *Si igitur* (inquit S. Thom. citatus) *Verbum caro factum eſt, ideſt, homo, ut Evangeliſta teſtatur, impoſſibile eſt, quod Verbi Dei & illius hominis ſint duæ perſonæ, vel duæ hypoſtaſes, vel duo ſuppoſita.*

XIV. Tertio probatur. Pronomina demonſtrativa referuntur, & demonſtrant perſonam, non enim diceretur, ego curro, ſi alius loco mei curreret, niſi figurative: ſed ille homo, qui dictus eſt Jeſus, dicit de ſe, Jo: 8. v. 58. *Antequam Abraham fieret, ego ſum:* Jo: 10. v. 15. *Ego & Pater unum ſumus:* ergo perſona illius hominis loquentis erat perſona Filii Dei conſubſtantialis Patri.

XV. Confirm. Si illa Perſona, quæ in Chriſto eſt homo, non eſſet etiam Deus; nonniſi præſumptuoſe voces divinitatis poſſet emittere, dicens, Jo, 6. v. 51. *Ego ſum panis vivus, qui de Cælo deſcendi.* Ut homo autem de Cælo non deſcendit, ſive ſecundum corpus, ut poſuit Valentinus: ſive ſecundum animam, ut poſuit Origenes, ſed ſecundum divinitatem; ergo ſi non erat eadem perſona homo, & Deus, ille homo præſumptuoſe nimis loqueretur, dicens: ego ſum, qui deſcendi.

Plura alia profert S. Thom. ibi, quibus evertit funditus Neſtorianum errorem, ad quæ Studioſum remitto. Qui etiam huc revocare debet omnia, quæ ſupra dicta ſunt præſertim Quæſt. præcedente, Dub. 1. ad oſtendendam Chriſti divinitatem.

XVI. Ex dictis refutatus etiam manet error eorum, qui licet in Chriſto duas perſonas non admitterent; admittebant tamen duo ſuppoſita; & duas ſubſiſtentias. Tum quia: ut ſupra dicebamus, ex S. Th. 3: *p. q. 2. art. 3.* cum perſona non addat ſupra ſuppoſitum, niſi determinatam naturam, ſcilicet, rationalem; in Chriſto, qui naturæ rationalis eſt, ponere duo ſuppoſita, vel duas ſubſiſtentias, eſt ponere cum Neſtorio duas perſonas. Tum quia: in Conc. Conſtantin. II. *Gener. 5. Collat. 8. Can. 5.* damnatur: *Si quis introducere conetur in Myſterio Chriſti duas ſubſiſtentias, ſeu duas perſonas; anathema ſit. Nec enim adjectionem perſonæ, ſeu ſubſtantiæ ſuſcepit Sancta Trinitas ex incarnato uno de Sancta Trinitate Dei Verbo.*

Neque dicas, perſonam addere ſupra ſubſiſtentiam, & ſuppoſitum proprietatem diſtinctam, ad dignitatem pertinentem; ideoque in Chriſto poſſe eſſe duo ſuppoſita, ac duas ſubſiſtentias, unam tamen dignitatem: & ſic factam eſſe unionem in perſona.

Nam hoc pallio ſuum errorem tegere etiam Neſtorius conabatur: nam & ipſe utebatur unitate perſonæ, propter unitatem dignitatis, & honoris.

XVII. Unde contra ipſum S. Th. *art.* 3. citato, ſic arguit. *Si enim facta ſit unio in perſona, & non in hypoſtaſi, conſequens erit, quod non ſit facta unio, niſi ſecundum dignitatem quamdam. Et hoc eſt, approbante Synodo Epheſina* (p. 3. anath. 3.) *damnatam a Cyrillo ſub his verbis: Si quis in uno Chriſto dividit ſubſiſtentias poſt adunationem, ſola copulans eas conjunctione, quæ ſecundum dignitatem quamdam, vel auctoritatem eſt, vel ſecundum potentiam, & non magis concurſu ſecundum adunationem naturalem: anathema ſit.* Et art. *6. Et ſi* (inquit) *ſiat vis in nomine perſonæ, conſiderandum eſt, quod etiam Neſtorius, utebatur unitate perſonæ, propter unitatem dignitatis, & honoris. Unde etiam quinta Synodus* (Conſtantin. II. Gener. Collat. 8. Can. 5.) *definit anathema eum, qui dicit unam perſonam ſecundum dignitatem, & honorem, & adorationem, ſicut Theodorus, & Neſtorius inſanientes conſcripſerunt.*

XVIII. Ulterius: citato *art.* 3. utitur S. Th. hoc diſcurſu: *Hypoſtaſis, ſeu ſuppoſitum, illud tantum eſt, cui attribuuntur operationes, & proprietates naturæ, & ea, quæ ad naturam pertinent in concreto. Dicimus enim, quod hic homo ratiocinatur, & eſt viſibilis, & eſt animal rationale. Et hac ratione hic homo dicitur eſſe ſuppoſitum: quia ſcilicet ſupponitur his, quæ ad hominem pertinent, eorum prædicationem recipiens. Si ergo ſit alia hypoſtaſis in Chriſto, præter hypoſtaſim Verbi, ſequitur, quod de aliquo alio, quam de Verbo, verificantur ea, quæ fieri hominis: puta, eſſe natum de Virgine; paſſum, crucifixum, & ſe-*

ſepultum. Et hoc etiam damnatum eſt, approbante Concilio Epheſino (p. 3. Anathem. 4.) *ſub his verbis: Si quis perſonis duabus, vel ſubſiſtentiis, eas, quæ ſunt in Evangelicis, & Apoſtolicis Scripturis, partitur voces, aut de Chriſto a Sanctis dictas, aut ab ipſo de ſe; & quaſdam quidem velut homini, præter illud ex Deo Verbum, ſpecialiter intellecto applicat, quaſdam vero velut Deo decibiles, ſoli ex Deo Patre Verbo; anathema ſit.*

XIX. Ex dictis infertur primo contra Neſtorium, has eſſe propoſitiones veras, & catholicas: Deus eſt mortuus: Deus eſt paſſus. Quod probo ex S. Thoma, 4. contra Gent. cap. 34. *Omnis mutatio, vel paſſio conveniens corpori alicujus, poteſt attribui ei, cujus eſt corpus. Si enim corpus Petri vulneretur, flagelletur, aut moriatur; poteſt dici, quod Petrus, vulneratur, flagellatur, aut moritur: ſed corpus illius hominis fuit corpus Verbi Dei, ut oſtenſum eſt; ergo omnis paſſio, quæ in corpore illius hominis facta fuit, poteſt Verbo Dei attribui. Recte igitur poteſt dici: quod Verbum Dei, & Deus eſt paſſus, mortuus, & ſepultus.* Quod magis confirmatur. Nam propoſitio affirmativa, ut ſit vera, ſufficit, ex dictis ut prædicatum, & ſubjectum accipiantur pro eodem ſuppoſito, ſed idem eſt in Chriſto ſuppoſitum hominis, & Dei, ut probatum eſt; ergo ſi verum eſt, quod homo eſt paſſus, verum quoque eſt, quod Deus eſt paſſus.

XX. Præterea, ex eodem S. Thom. citato, Apoſtolus, *Hebr. 2. v.* 10. ait: *Decebat enim, eum, propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem ſalutis eorum per paſſionem conſummare.* Inſuper, 1. *Cor. 2. v.* 8. dicit: *Si enim cognoviſſent, numquam Dominum gloriæ crucifixiſſent*: ſed ille, propter quem, & per quem facta ſunt omnia, ille, qui eſt Dominus gloriæ: eſt Deus; ergo Deus eſt paſſus, & crucifixus.

§. III.

Beata Virgo fuit proprie, ac vere Mater Dei.

XXI. Infertur ſecundo contra Neſtorium: Beatam Virginem vere, & proprie eſſe Matrem Dei, ſeu *Theotocon.* Primo. Quia Chriſtus dicitur Filius Mariæ, quia corpus ſumſit ex ipſa; ſed corpus illius hominis, qui eſt Chriſtus, eſt corpus Filii Dei, ut vidimus, & corpus Dei; erga Beata Virgo vere dicitur Mater Filii naturalis Dei, & Mater Dei.

Confirmatur. Ideo Beata Virgo non poſſet dici Mater Dei, quia Deus non ſumpſit ex ipſa dignitatem: ſed hoc non convincit; ergo &c. Min. prob. B. Virgo vere dicitur Mater hominis, quamvis animam rationalem, qua eſt homo, ab ea non acceperit, ſed a Deo; ergo a pari.

XXII. Secundo. Ex Apoſtolo, Galat. 4. v. 4. *Miſit Deus Filium ſuum factum ex muliere.* Ex quo ſic arguo. Filius factus ex muliere, eſt Filius mulieris, ſed Filius factus ex muliere, eſt Filius Dei miſſus a Deo, ut ait Apoſtolus; ergo &c. Rurſus: Filius factus ex muliere, eſt miſſus a Deo: ſed hic non eſt Filius adoptivus, quia, ſecundum Neſtorium, Filius adoptivus non erat antequam naſceretur ex Virgine, & conſequenter non poterat mitti; quia quod mittitur, prius intelligitur eſſe, quam ſit in eo, ad quod mittitur; ergo Filius miſſus eſt Filius æternus, & naturalis Dei: ſed hic eſt factus ex muliere, & Filius mulieris; ergo Filius naturalis Dei eſt Filius mulieris, & proinde B. Virginis.

XXIII. Tertio. *Jo: 1. v.* 14. dicitur: *Verbum caro factum eſt:* ſed non eſt factum caro, niſi ex Maria; ergo Verbum eſt factum ex Maria, ergo Filius ejus. Rurſus Paulus, *Rom. 9. v.* 5. dicit, quod *Chriſtus* eſt ex Patribus, *ſecundum carnem, qui eſt ſuper omnia Deus:* ſed non eſt ex Patribus, niſi mediante Virgine; ergo Chriſtus, qui eſt ſuper omnia Deus, eſt Filius Virginis ſecundum carnem.

XXIV. Dices primo. Si Maria Dei Genitrix eſſet, ſequeretur, ipſam eſſe Deum; quia Filius conſubſtantialis eſt matri.

Reſpondeo, neg. conſ. Ut enim ait Ferrandus Diaconus, in Epiſt. ad Anatolium: *Fruſtra expaveſcit quiſquis æſtimat, conſubſtantialem divinitati matrem futuram ſi veraciter, & proprie Maria mater fuerit Dei. Profecto enim quia veraciter, & proprie generanti ſemper eſt conſubſtantialis ille, qui naſcitur; accepit ab ea Deus, unde ei fieret conſubſtantialis, & ſic ea naſci dignatus eſt. Ita igitur proprie, ſicut veraciter Maria divinitatem Filii genuit, ſed incarnatam: ſine carne enim divinitatem ſempiternam generare non poſſet homo mortalis.*

XXV. Dices ſecundo. Ex una ſubſtantia generari non poſſunt ſubſtantiæ duæ: atqui Deus, & homo ſunt ſubſtantiæ duæ; ergo Maria non eſt hominis Deique Genitrix.

Reſpondeo, majorem veram eſſe, ſi utraque per ſe generetur; non vero ſi una generetur, alteram jam genitam ei copulando. Ita idem Ferrandus, ibi: *Nunc vero* (inquit) *in magno illo, & mirabili Sacramento quod manifeſtatum eſt in carne, divina ſubſtantia ſecundum humanam ſubſtantiam proprie nata eſt, quia non ſeparatim nata eſt: nec humanitatem proprie natam ſibi divinitas adunavit, ſed adunando eam ſibi proprie nata eſt. Dicam adhuc planius pro captu infirmitatis meæ. Proprie eſt nata de Patre divinitas pura: proprie eſt nata de matre eadem incarnata divinitas. Et hoc diſtat inter unius Filii Dei duas generationes: quod in divina generatione nulla fuit humanitas; in humana generatione adunata fuit humanitati proprie naſcenti divinitas. Si enim dixero, vel dicere voluero: Maria ſemper Virgo proprie genuit humanitatem, non proprie genuit divinitatem; videbitur ſub aliquo modo hominem purum genuiſſe, quem nullo modo ita genuit: quia Verbum carnem factum proprie genuit.* Hanc veritatem noſter Alexander, *Hiſt. Eccl. ſæculi 5. Diſſert.* 23. *art.* 2. Patrum etiam, qui Concilium Epheſinum præceſſerunt, conſenſum firmat.

§. IV.

Solvuntur ea, quæ videntur favere Neſtorio.

XXVI. Primo objiciebat Neſtorius verba Chriſti, *Jo: 2. v.* 19. dicentis: *Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* Quæ poſtea Evangeliſta quaſi explicans, ait verſ. 21. *Ille autem dicebat de templo corporis ſui;* ergo Deus habitabat in Chriſto, ut in templo; ergo non erat ei ſubſtantialiter unitus: ſicut neque hoſpes ſubſtantialiter unitur domui, quam habitat.

XXVII. Reſpondeo primo, hoc non favere Neſtorio. Nam ipſe vult, quod Deus habitaret in Chriſto per gratiam: Deus autem per gratiam non habitat in corpore, ſed in anima.

Reſpondeo igitur ſecundo, quod loquebatur Chriſtus de templo corporis ſui, in quo habitabat anima; quod licet morte foret ſolvendum, tamen poſt tres dies ſua reſurrectione erat excitaturus ad vitam. Ubi nota, quod Chriſtus dixit ibi: *Excitabo illud.* Si autem homo ille, qui loquebatur, non fuiſſet etiam Deus, non dixiſſet: *Excitabo illud;* ſed Deus qui in me habitat, excitabit illud. Alias nimis præſumptuoſe locutus eſſet homo ille tribuens ſibi, quod ſolus Deus facere poterat.

XXVIII. Hinc ſolvere diſces omnes auctoritates, tum Scripturæ, tum etiam Patrum, quibus videtur dici, Verbum inhabitaſſe humanitatem Chriſti. —— Dicendum enim eſt, ſenſum eſſe, quod Verbum inhabitaverit humanitatem, non ſicut hoſpes domum, ſed ſicut anima corpus inhabitat. Sicut autem anima corpus inhabitans, unitur ei non accidentaliter, ſed ſubſtantialiter in unitate naturæ: ita Verbum inhabitans humanitatem, unitur ei non accidentaliter, ſed ſubſtantialiter in unitate ſuppoſiti, & perſonæ.

XXIX. Secundo objiciebat verba Chriſti, *Jo: 8. v. 29.* dicentis: *Qui me miſit, mecum eſt, & non reliquit me ſolum, quia ego, quæ placita ſunt ei, facio ſemper;* ergo Deus erat cum Chriſto per affectum: quia nimirum ejus voluntatem ſemper implebat.

XXX. Reſpondeo, neg. conſ. Imo oppoſitum ex dicto loco colligitur. Nam cum Judæi quærerent a Chriſto: *Tu quis es?* Reſpondit, v. 15. *Principium, qui & loquor vobis.* Quæſo, dicat Neſtorius, quomodo hoc dicere poſſet homo, qui non eſſet Deus, niſi per affectum? Inſuper ibi dicit, v. 42. *Ego ex Deo proceſſi, & veni.* Homo autem ille, de quo Neſtorius, ex Deo non proceſſit, ſed ex muliere. Tandem, ibi v. 58. *Antequam* (inquit) *Abraham fieret, ego ſum.* Homo autem ille, quem aſſerebat Neſtorius, antequam Abraham fieret, certe non erat. —— Reſpondeo igitur, ſenſum verborum Chriſti fuiſſe, quod Pater cum ipſo eſſet, non per ſolam gratiæ participationem, & conjunctionem affectus, ſed per conjunctionem ſubſtantialem, vel per circuminſeſſionem, eo modo, quo una perſona divina eſt in alia, ut infra dicetur.

XXVI. Objiciebat. Paulus, ad *Philipp. 2. v. 7.* de Filio Dei dicit: *Et habitu inventus ut homo:* ſed habitus unitur ſolum accidentaliter ei, cui unitur; ergo &c.

XXXII. Huic objectioni reſpondimus ſupra, *Quæſt. 5. Dub. 1. §. 3.* Modo addimus cum S. Thom. 3. part. quæſt. 2. art. 6. ad 1. *Quod ſicut Damaſcenus dicit* (lib. 3. de Fide, cap. 26.) Non neceſſe eſt omnifariam, & indefective aſſimilari exempla; quod enim eſt in omnibus ſimile, idem utique erit, & non exemplum, & maxime in divinis; impoſſibile enim eſt ſimile exemplum invenire in omnibus, & in Theologia, *ideſt, in deitate perſonarum,* & in diſpenſatione, *ideſt, Myſterio Incarnationis. Humana ergo natura in Chriſto aſſimilatur habitui, ideſt, veſtimento, non quidem quantum ad accidentalem unionem, ſed quantum ad hoc, quod Verbum videtur per humanam naturam, ſicut homo per veſtimentum: & etiam quantum ad hoc, quod ſicut veſtimentum mutatur, quia ſcilicet formatum ſecundum figuram ejus, qui induit ipſum, qui a ſua forma non mutatur propter veſtimentum. Et ſimiliter humana natura aſſumpta a Verbo Dei eſt meliorata; ipſum autem Verbum Dei non eſt mutatum, ut Auguſtinus exponit, in lib.* 83. *QQ.* 73. Adderem: dici poſſe, quod Verbum inventum eſt homo habitu; quia eſt homo non naturaliter, ſed per aſſumptionem, eo modo, quo homo habet veſtem, qui eam aſſumit.

XXVIII. Objicies quarto. Si unica eſſet in Chriſto perſona; Chriſtus dici poſſet; *Unus de ſancta Trinitate,* & aſſeri: *Unum de Sancta Trinitate eſſe paſſum:* ſed id eſt falſum. Nam hujuſmodi locutiones damnatæ ſunt erroris in Monachis Scytiæ ab Hormiſda Papa; ergo &c.

XXXIV. Reſpondeo, neg. min. Non enim Hormiſdas propoſitiones illas damnavit; ſed Scytarum Monachorum pertinaciam, qui Chalcedonenſi Concilio neceſſario addendas contendebant, repreſſit. Volebant enim, ut Synodo Chalcedonenſi adderetur, ad hæreſim Neſtorianam clarius evertendam: ſed alii putabant, hoc eos velle ad Eutichianum errorem obtrudendum. De quo videri poteſt Cardinalis Noriſius, in Diſſert. *De Uno ex Trinitate paſſo.* Cæterum hanc loquendi rationem Eccleſia poſtea recepit, ac approbavit, ut patet ex V. Synodo, *Can. 4. & 5.* & Joanne II. Rom. Pont. *Epiſt. ad Juſtinian.* in qua illud profitentem Imperatorem collaudat. Cum autem dicimus, unum ex Trinitate paſſum, crucifixum, mortuum, nihil aliud intelligimus, quam eſſe paſſum *Carne;* ne putaretur homo purus paſſionis toleraſſe injurias, ut Ferran-

randus Diaconus exponit, *Epiſt. ad Anatolium*: vel, ne putaretur paſſus eſſe etiam divinitate.

XXXV. Objici poteſt quinto pro Neſtorio. Humanitas Chriſti habet omnia, quæ ſpectant ad dignitatem naturæ humanæ: ſed perſonalitas propria ſpectat ad dignitatem naturæ; ergo humanitas Chriſti habuit perſonalitatem propriam.

Reſpondeo, humanitatem Chriſti habere omnia, quæ ſpectant ad dignitatem naturæ humanæ, vel formaliter in ſe ipſa, vel æquivalenter in aliquo meliori. Ita autem ſpectat ad dignitatem humanæ naturæ ſubſiſtere propria ſubſiſtentia, ut multo melius, & dignius illi ſit ſubſiſtere in Verbo, ſeu per perſonalitatem Verbi. Vide S. Thom. 3. *part. quæſt.* 2. *art.* 2. *ad* 2.

XXXVI. Objici poteſt ſexto. Omne, quod unitur alteri ſubſtantialiter completo, unitur alteri accidentaliter: ſed natura humana advenit ex tempore Filio Dei, ſubſtantialiter habenti eſſe completum ab æterno; ergo advenit &c.

XXXVII. Reſpondeo cum S. Thom. 3. part. quæſt. 2. art. 6. ad 2. *Quod illud quod advenit poſt eſſe completum, accidentaliter advenit, niſi trahatur in communionem illius eſſe completi. Sicut in reſurrectionem corpus adveniet animæ præexiſtenti; non tamen accidentaliter, quia ad idem eſſe aſſumetur, ut ſcilicet, corpus habeat eſſe vitale per animam. Non eſt autem ſic de albedine: quia aliud eſt eſſe albi & aliud eſt eſſe hominis, cui advenit albedo. Verbum autem Dei ab æterno eſſe completum habuit, ſecundum hypoſtaſim, ſive perſonam: ex tempore autem advenit ei natura humana, non quaſi aſſumpta ad unum eſſe, prout eſt natura, ſicut corpus aſſumitur ad eſſe animæ: ſed ad unum eſſe, prout eſt hypoſtaſis, vel perſona. Et ideo natura humana non utitur accidentaliter Filio Dei.*

XXXVIII. Dices. Quod unitur alteri, ut non ſpectet ad naturam, ſeu eſſentiam ejus, unitur illi accidentaliter; quia omne, quod eſt, aut eſt ſubſtantia rei, aut ejus accidens, quod poteſt adeſſe, & abeſſe præter ſubjecti corruptionem: ſed humanitas ita unitur Filio Dei, ut non ſpectet ad eſſentiam, ſeu naturam ejus, cum non ſit unita ei in natura; ergo &c.

Reſpondeo cum eodem S. Thom. ibi *ad* 3. quod ſubſtantia dicitur dupliciter: *Uno modo, pro eſſentia, ſive natura: alio modo, pro ſuppoſito, ſive hypoſtaſi. Unde ſufficit ad hoc, quod non ſit unio accidentalis, quod ſit facta unio ſecundum hypoſtaſim, licet non ſit facta unio ſecundum naturam.*

XXXIX. Objici poteſt ſeptimo. Inſtrumentum ſolum accidentaliter conjungitur ei, cujus eſt inſtrumentum: ſed humana natura in Chriſto eſt inſtrumentum Verbi; ergo &c.

Reſpondeo cum S. Thoma ibi, *ad* 4. neg. maj. univerſaliter acceptam. Eſto enim inſtrumenta ſeparata, & extranea, ut ſunt gladius, ſecuris &c. uniantur accidentaliter: inſtrumenta tamen conjuncta, & ad hypoſtaſim ejus, cui ſunt conjuncta, pertinentia, ut corpus, manus, pedes, quæ ſunt inſtrumenta conjuncta animæ: ei uniuntur, non accidentaliter, ſed ſubſtantialiter. Cum ergo humana natura in Chriſto ſit inſtrumentum Verbi; non ſeparatum, ut putavit Neſtorius, ſed illi intime conjunctum in unitate hypoſtaſis: unitur Verbo, non accidentaliter, ſed ſubſtantialiter.

§. V.

Quid ſit Humanam Naturam in Chriſto eſſe Unitam Hypoſtatice Verbo Dei.

XL. SCotus, & Durandus non formidant aſſerere, humanitatis unionem cum Verbo eſſe ad modum accidentis. Sicut enim natura accidentis, quæ exigit eſſe in alio, ſi forte exiſtat per ſe, ut in Euchariſtia, dicitur exiſtere ad modum ſubſtantiæ; ita natura ſubſtantialis completa, quæ exigit ſubſiſtere per ſe, & in ſe, ſic ſubſiſtat in alio, ut accidit humanitati Chriſti, ibi erit ad modum accidentis.

XLI. Sed hoc probare non poſſum: ampla enim eſt differentia inter modum, quo accidens eſt in ſubjecto, & quo humanitas eſt in Verbo. Accidens enim ita eſt in ſubjecto, ut non ſubſiſtat per ſubſiſtentiam talis ſubjecti: humanitas autem Chriſti ita eſt in Verbo, ut ſubſiſtat eadem ſubſiſtentia, qua Verbum, nempe, ipſa Verbi ſubſiſtentia.

XLII. Dicendum ergo potius, humanitatem uniri hypoſtatice Verbo, eſſe uniri ſubſtantialiter; nimirum, trahi ad idem eſſe ſubſtantiale Verbi; ut ſubſiſtat quidem non propria, & creata ſubſiſtentia, ac perſonalitate, ſed ſubſiſtentia, ac perſonalitate increata Verbi divini.

XLIII. Neque hinc ſequitur, humanitatem ſubſiſtentem ſubſiſtentia Verbi poſſe dici perſonam: & ſic dari in Chriſto perſonam creatam, licet ſubſiſtentem ſubſiſtentia increata: eo maxime quod humanitas aſſumpta eſt individua. —— Nam, ut natura aliqua ſit ſuppoſitum, & perſona, non ſufficit, ut ſit individua, & ſubſiſtens quomodocumque; ſed requiritur, ut ſit ſubſiſtens per ſe primo; non vero ſat eſt, ut ſit ſubſiſtens ſubſiſtentia aliena, ſibi ſecundario communicata, ſicut ſubſiſtit humanitas Chriſti: quæ, ut docet S. Thom. 3. *part. quæſt.* 2. *art.* 2. *ad* 3. ſubſiſtit, non in ſe, & per ſe, ſed in alio digniori, perfectiori, & prius ſubſiſtente. Ait enim: *Licet ergo hæc humana natura ſit quoddam individuum in genere ſubſtantiæ: quia tamen non per ſe ſeparatim exiſtit, ſed in quodam perfectiori, ſcilicet, in perſona Dei Verbi; conſequens eſt, quod non habeat perſonalitatem propriam.*

Dubium III.

Aliqua ſcitu digna circa Cauſam Neſtorii.

§. I.

An Neſtorius purus negaverit de facto unionem ſubſtantialem Humanitatis cum Verbo?

I. NON deſunt, ex Heterodoxis præſertim, qui velint, Neſtorium purum revera non negaſſe ſubſtantialem unionem humanitatis cum Verbo; ac proinde revera non fuiſſe hæreticum. Ipſum tamen arguunt partim ignorantiæ; quia in hac ſubtili quæſtione caligavit: ideoque ſcrupulo potius, quam vitio abhorruiſſe a quibuſdam vocibus Eccleſiæ uſu receptis; puta, quod Deus ſit natus, paſſus, crucifixus, mortuus, quod Virgo ſit Deipara: partim vero inconſtantiæ, qui in explicanda ſua ſententia, alia aliis temporibus verba uſurpavit, quæ ancipitem haberent, & perplexum ſenſum. Contra iſtos nefarii hæretici advocatos.

II. Dico. Neſtorius, tum ex propriis ſcriptis, & vocibus, tum Veterum teſtimonio, & Eccleſiæ judicio convincitur, negaſſe hypoſtaticam, & ſubſtantialem unionem humanitatis Chriſti cum Verbo: & proinde hæreticus fuiſſe. Probatur prima pars. Qui ex propriis ſcriptis convincitur negaſſe Chriſtum fuiſſe naturaliter, & ſubſtantialiter Deum, ſed ſolum talem per inhabitationem; Deum eſſe natum, paſſum, crucifixum, mortuum; Virginem eſſe Deiparam, eumdemque eſſe Filium Virginis, & Filium Dei; is evincitur, negaſſe ſubſtantialem, ac hypoſtaticam unionem Verbi cum humanitate: ſed ex ſuis ſcriptis, ac vocibus Neſtorius evincitur, omnia hæc negaſſe; ergo &c.

Min. Probatur. Chriſtum eſſe vere ac ſubſtantialiter Deum negat Anathematiſmo primo, inter eos, quos Cyrillo Neſtorius oppoſuit, his verbis: *Si quis rem, qui eſt Emmanuel, Deum verum eſſe dixerit, & non potius nobiſcum Deum, hoc eſt, inhabitaſſe eam, quæ ſecundum nos eſt naturam .... quam de Maria Vergine ſuſcepit: Matrem etiam Dei Verbi, & non potius ejus, qui Emmanuel eſt, nuncupaverit .... Anathema ſit.* Quod repetit Anathematiſmo quinto a Quaternione vero 27. libri a Neſtorio conſcripti, quem legere eſt, *Act.* 1. Concil. Epheſini, dicit: Chriſtum ea ratione dici Deum, & Filium, & Sanctum, qua Moyſes dicitur Deus Pharaonis, & Iſrael filius Dei. Jeſum autem dici Chriſtum, quomodo Saul in Scriptura vocatur Chriſtus, quomodo etiam Cyrus dicitur Chriſtus. Item quatern. 19. *Non per ſe* (inquit) *& ſecundum ſe Deus eſt, quod in utero formatum eſt, non per ſe, & ſecundum ſe Deus eſt, quod Spiritus Sancti opera effectum eſt: non per ſe & ſecundum ſe Deus eſt, quod in monumento conditum eſt: ſic enim hominum mortuorumque manifeſti cultores eſſemus. At vero quia Deus in homine aſſumpto exiſtit, aſſumptus, ut aſſumenti conjunctus, propter aſſumentem Deus appellatur.* Rurſus, quaternione 21. *Scriptura* (inquit) *Deum ex Chriſtipara Virgine genitum eſſe nuſquam affirmat; ſed Jeſum Chriſtum Filium, & Dominum .... Angelorum vox eſt*: Surge, & accipe Puerum, & Matrem ejus: *Atqui certum eſt Archangelos nativitatis Myſterium te longe exactius cognoviſſe; neque tamen dicunt: Surge, & accipe Deum, & matrem ejus: ſed*: Surge, & accipe Puerum, & Matrem ejus. Neſtorii etiam voces ſunt quæ referuntur, *Act.* 1. Synodi Epheſinæ: *Deum bimeſtrem, aut trimeſtrem non adoro*. Et apud Socratem, lib. 7. Hiſt. cap. 34. *Ego vero eum, qui bimeſtris, ac trimeſtris exstitit, Deum appellare non poſſum.*

III. Deum eſſe natum, paſſum, crucifixum, mortuum aperte negat quatern. 16. ut nuper diximus. Et rurſus in Epiſt. ad Cyrillum, quæ legitur, 1. part. Concil. Epheſ. cap. 3. *Verum* (inquit) *propter hanc appropriationem Divino Verbo adſcribere nativitatem, paſſionem, mortem, cæteraſque carnis proprietates, id demum, mi frater, mentis eſt, aut Æthnicorum more vere errantis, aut certe inſani Apollinarii, & Arii, aliorumque hæreticorum morbo, aut alio etiam graviori laborantis.* Et Anathemat. 12. *Si quis confitens paſſiones carnis, eas quoque tamquam Verbo Dei tribuit, quas etiam carni, in qua factus eſt, adhibuerit .... Anathema ſit.*

IV. Virginem eſſe Deiparam negaſſe, jam oſtenſum eſt. Quibus addo ea quæ ſcripſit ad Cæleſtinum, *part.* 1. *Concilii Epheſ. cap.* 9. Ubi reprehendit Catholicos, quod Virginem *Chriſtotocon* auſi ſint quodammodo Deum dicere: hanc enim & *Theotocon* vocare non perhorreſcunt. Addens. Scripturas ubique Virginem Matrem Chriſti, non Dei Verbi, & per Angelos, & per Apoſtolos prædicare. Unde, *Anathemat.* 1. contra Cyrillum, ait: *Si quis ....* Mariam *Matrem etiam Dei Verbi, & non potius ejus, qui Emmanuel eſt, nuncupaverit .... Anathema ſit.*

V. Eumdem quoque eſſe Filium Virginis, & Filium Dei negaſſe, conſtat: tum ex dictis: tum ex *Anathem.* 5. ubi ait: *Si quis, unum eſſe, poſt aſſumptionem hominis naturaliter Dei Filium audet dicere, cum ſit Emmanuel, Anathema ſit.* Tum anathem. 7. *Si quis hominem, qui in Virgine creatus eſt, hunc eſſe Unigenitum dixerit, qui ex utero Patris ante Luciferum natus eſt .... anathema ſit.*

VI. Secunda vero pars, nempe, Neſtorium tamquam hæreticum a Patribus habitum eſſe, & judicio Eccleſiæ; conſtat ex Cyrillo, qui toto zelo ſe ſe oppoſuit, & contra ipſum duodecim Anathematiſmos conſcripſit: ex Cæleſtino I. qui in Concilio Romæ coacto Neſtorium damnavit: ex Concilio Epheſino, ubi,

ubi, tamquam hæreſeos reus, e Conſtantinopolitano, quem gerebat, Pontificatu, & Fidelium communione dejectus eſt. Idem pronuntiarunt Theodoretus *lib.* 4. *Hæretic. fabul. cap.* 12. Vincentius Lirinenſis, *in Commentario, cap.* 12. S. Leo I. *Epiſt.* 83. modo 97. *ad Monachos Palæſtinos, cap.* 2. dicens: *Anathematizatur ergo Neſtorius, qui B. V. Mariam hominis tantummodo credidit Genitricem; ut aliam perſonam carnis, aliam faceret Deitatis, nec unum Chriſtum in Verbo Dei, & carne ſentiret, ſed ſeparatim, atque ſejunctum, alium Filium Dei, alium hominis prædicaret.*

VII. Modo audiamus, quid pro Neſtorio afferant illius Patroni. Dicunt ergo primo. Neſtorium confeſſum fuiſſe, Chriſtum non eſſe hominem ſolum, non eſſe duos filios, aut dominos, naturas ambas in unam perſonam conveniſſe; & B. Virginem dici poſſe Deiparam, non vero Deum. Hæc autem omnia Catholicum ſenſum præſeferunt.

VIII. Verum do illis, Neſtorium aliquando hæc aſſeruiſſe: ſed voce tenus, non in ſenſu Catholico, ſed verbis ambiguis, & hæreticum ſenſum tegentibus, Chriſtum enim non eſſe hominem ſolum confeſſus eſt: non quia eum etiam ſubſtantialiter Deum fateretur, ſed quia aſſerebat, eum habuiſſe ſemper divinitatem ſibi conjunctam unione morali, & numquam fuiſſe ſine illa; naturas enim ambas in ipſo Virginis utero, imo & in ipſo conceptu copulatas fuiſſe fatebatur. In hoc tamen Paulo Samoſateno aſſenſus eſt: quod has naturas copulatas diceret ſolo nexu morali: quo fiebat, ut Deus eſſet quidem hominis, & homo Dei, non tamen homo Deus & Deus homo. Ex quo etiam ſequebatur, Deum non eſſe carnem factum, ſed carnis ſolum habitatorem. Id autem aſſerere, quid erat niſi Chriſtum facere hominem ſolum? Eo modo, quo Moyſes, in quo Deus inhabitabat, ſicut Deus Pharaonis diceretur, ſolum homo reipſa erat; quo exemplo, ut ſupra vidimus, Neſtorius utebatur: Hæc fraus Neſtorii nota fuit S. Cyrillo, qui in expoſitione anathematiſmi 5. *Simulant* (inquit) *ſe Incarnationis vocem admittere. Verum incarnatum eſſe revera Dei Verbum non putant; hoc eſt, eſſe factum noſtri ſimilem, ita ut quod erat maneret; verum aſſerunt, ſic tamquam in unoquoque homine ex Sanctorum numero de Maria Virgine natum habuiſſe Unigenitum Verbum.*

IX. Non minori dolo, Chriſtum eſſe unum Filium, ac Dominum prædicabat Neſtorius; duos namque Filios, eſto non verbis, re tamen volebat inducere, ut ait Facundus Hermianenſis; & ex ejus *Anathemat.* 7. contra Cyrillum, ſupra notavimus, Chriſtum eſſe unum aſſerebat, non hypoſtaſi, ſed mera conjunctione, qua conjungebatur Unigenito Dei, ſicut templum habitatori. Sic enim dicebat, Chriſtum unam perſonam unitate morali, non naturali; quia nimirum, per unitionem facta eſſet una & eadem hominis, & Dei dignitas, auctoritas, & poteſtas. Nomen enim perſonæ ſumebat, ut eſt vox juris, qua ratione conjuges ſunt una perſona: cum tamen debuiſſet ſumere, (ſi bona fide ageret) ut eſt naturæ quiddam, atque ipſa hypoſtaſis; qua ratione conjuges ſunt duæ perſonæ, ſeu duæ hypoſtaſes. Fraudem hanc detexit Synodus 5. Œcumenica, *Anathemate* 4. dum ait: *Neſtorianos Deum Verbum Filium, & Chriſtum vocantes, & hominem ſeparatim Chriſtum & Filium nominantes, & duas perſonas evidenter dicentes; per ſolam nominationem, & honorem, & dignitatem, & adorationem, unam perſonam, & unum Filium, & unum Chriſtum confingere.* Quod Neſtorius ipſe ad Cyrillum, *lib.* 2. *contra Neſtorium*, aperte teſtatus fuerat, dicens: *Nec duos habere nos Chriſtos, nec Filios duos, ſed unum, & eumdem eſſe dignitate, non natura.*

X. Eodem ambiguo & perfido ſenſu videbatur admittere, B. Virginem dici poſſe Deiparam; non quia concederet, eam eſſe proprie Matrem Dei; ſed quia genuiſſet hominem Deo unitum; & templum Verbi Dei. Ecce mentem ſuam confeſſione ipſius Neſtorii expreſſam. *Epiſt. ſua prima ad Cæleſtinum*, his verbis: *Ferri tamen poſſe* (hanc vocem Theotocon) *propter ipſam conſiderationem, & quod ſolum nominetur de Virgine hoc verbum propter inſeparabile templum Dei Verbi ex ipſa; non quia ipſa ſit Mater Dei Verbi: nemo enim antiquiorem ſe parit.* Quare, Serm. 1. ut apud Marium Mercatorem legere eſt, ait: *Non vir optime, Maria peperit Deum, non peperit creatura creatorem; ſed peperit hominem Deitatis inſtrumentum.* Ac ſubinde Catholicos ſugillans, ac ſi Mariam Matrem Dei vocantes, Gentilium fabulas excitarent, ait: *Habet Matrem Deus? Ergo excuſabilis Gentilitas Matres Diis ſubintroducens.*

XI. Dicunt ſecundo Neſtorii defenſores, Socrates, lib. 7. *Hiſt. Eccleſ. cap.* 32. poſtquam dixit in complurium opinionem veniſſe, Neſtorium ſimplicem hominem dixiſſe & Pauli Samoſateni, ac Photini dogma in Eccleſiam invexiſſe, ſubdit: *Ego vero dum ejus libros luſtro, hominem imperitum reperio.... non tamen mihi videtur imitari Paulum Samoſatenum, aut Photinum, & Dominum omnino ſimplicem hominem dicere; ſed ſolum Deiparæ vocem tamquam larvam reformidare.*

Addunt Joann: Antiochenum, cui, utpote Neſtorii amiciſſimo nota erat ejus fides. Is enim Epiſt. ad Neſtorium, quæ eſt 1. *part. Concil. Epheſ. cap.* 21. teſtatur, ipſum ſolas voces reſpuere, quibus Patres uſi ſunt, eamdem autem ſententiam tenere.

Adjungunt Theodoretum, qui *in Epiſt. ad Alexandrum Hieropolitanum* conqueritur de Jo: Antiocheno, quod pace inita cum Cyrillo, & abdicationi Neſtorii conſentiens, oblique ejus ſanam doctrinam damnaſſet.

XII. Reſpondeo ad hæc. Quantum ad Socratem dico primo, ejus teſtimonium, utpote viri de foro, vel de aula; & meri hiſtorici, non eſſe tanti faciendum; ut propter ipſum non ſit potius credendum Cyrillo, Cæleſtino, Concilio Epheſino, aliiſque Patribus, qui Neſtorium hæreſis damnant. —— Secundo. Dico, ex parte verum dicere Socratem. Nam Neſtorius cum Paulo Samoſateno & Photino in omnibus non conſenſit. Ponebat enim Neſtorius Verbum eſſe verum Deum, quod illi negabant: cum illis tamen ſentiebat, Chriſtum non fuiſſe verum Deum, ſed purum ac ſimplicem hominem, unitum Verbo ſola morali, non hypoſtatica unione.

Ad id, quod addunt de Joanne Antiocheno, dico, quod dum hæc ſcriberet ad Neſtorium, nondum plene detexerat hereticum dogma, quod fucatis verbis Neſtorius tegere conabatur: at poſtea inita pace cum Cyrillo fraudem detexit.

Quoad Theodoretum vero dico, eam antiquæ cum Neſtorio amicitiæ præjudiciis excæcatum, ſtatim non advertiſſe impium dogma, quod ſub æquivocis verbis occultabat: quod cognovit tandem. Unde ei palam dixit anathema in Conc. Chalcedonenſi: & *lib.* 4. *Hæretic. fabul. cap.* 12. Neſtorium in catalogum hæreticorum retulit.

§. II.

An S. Cyrilli Epiſtola, & Anathematiſmi ſint ab omni errore immunes?

XIII. TRES Cyrillus ad Neſtorium Litteras dedit. Prima continet purgationem illius, quam Cyrillus ſcripſerat ad Ægypti Monachos; ob quam Neſtorius maxime concitatus erat, & in Cyrillum commotus. Altera continet errores Neſtorii, & exponit Catholicam de Incarnatione fidem. Tertia non eſt ſolius Cyrilli, ſed totius Alexandrinæ Synodi; quam, acceptis a Cæleſtino Papa Litteris, queis Neſtorium, ejuſque errores Romæ damnaverat, Alexandriæ Cyrillus ad hunc finem coegerat. Huic annexa ſunt duodecim Capitula, quæ cum contineant Anathema in eos, qui cum Neſtorio ſentirent, propterea vulgo Anathematiſmi appellantur.

XIV. Neſtorius, acceptis Cyrilli, & Alexandrinæ Synodi Litteris, & Anathematiſmis, ira furens alia duodecim Capitula oppoſuit, quibus Cyrilli Anathematiſmis anathema dicebatur: quaſi Cyrillus, dum Neſtorium configere tentaverat, in errorem, quem Eccleſia in Apollinare proſcripſerat, impegiſſet. In hoc negotio Neſtorium juverunt Joannes Antiochenus, ſub quo Concilium Orientalium contra Cyrillum, & Synodum Epheſinam coactum fuerat: a quo Concilio datum eſt in mandatis Andreæ Samoſatenſium, & Theodoreto Cyrenſium Epiſcopis, ut Cyrilli anathematiſmos ſcriptis impugnarent, quod & illi executi ſunt. His prænotatis, quærimus: An revera Anathematiſmi Cyrilli Apollinaris hæreſim continerent, ut præfati Orientales exiſtimarunt.

XV. Dico. Duodecim Cyrilli Capitula, ſeu Anathematiſmi a quolibet errore immunes ſunt. Prob. primo, Quia dicta Capitula probata fuere a tota Ægyptiorum Eccleſia, quæ ſub Cyrillo ad Concilium Alexandriæ convenerat. Secundo. Quia probata fuere a Cæleſtino I. Papa. Tum Litteris ad Cyrillum datis, 1. *par. Conc. Epheſ. cap.* 15. ubi dicit, ſe nihil addendum Cyrilli fidei exiſtimare; quia omnia, quæ ipſe ſentiret, ac teneret, Cyrillum itidem tenere, ac ſentire proſpiceret. Tum litteris ad Neſtorium ſcriptis, 1. *part. Conc. Epheſ. cap.* 18. ubi ait: *Alexandrinæ Eccleſiæ Sacerdotis fidem & probavimus, & probamus. Et tu admonitus per eum, eadem ſentias nobiſcum, ſi vis eſſe nobiſcum, o Frater. Si tibi ſenſus datur, damnatis omnibus, quæ hucuſque ſenſiſti, ſtatim hæc volumus prædices, quæ ipſum videas prædicare.* Hæc Cæleſtinus Neſtorio.

Tertio. Cum S. Cyrillus *Act.* 1. Concil: Epheſini, poſtulaſſet a Patribus, ut ſuam ad Neſtorium Epiſtolam expenderent, recte ne & inculpate, ac convenienter Nicenæ fidei ſcripſiſſet: omnes, nemine dempto, pronuntiarunt, eam Nicænæ fidei recte cohærere, ac proinde ei ſe ſubſcribere, & aſſentiri. Ita ſcribunt ad Cæleſtinum, poſt Actionem 5. *Lectæ deinde ſunt Litteræ, quas Sanctiſſimus, Deoque dilectiſſimus Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopus Cyrillus ad eum* (nempe Neſtorium) *ſcripſerat; quas Sancta Synodus approbavit, ut recte, inculpateque exaratas, atque in nullo diſſentaneas divinis Scripturis; traditæ videlicet fidei, & expoſitæ in magna illa Synodo a SS. Patribus, qui Nicææ Bithiniæ olim convenerunt, ſicut tua quoque Sanctitas id recte probans, teſtificata eſt.* Non eſt autem ſuſpicandum ſcatere erroribus circa fidem ea, quæ a Rom. Pontif. probata, & a Synodo Epheſina ſuſcepta, & comprobata fuerunt. Quam veritatem iidem Epheſini Patres confirmant in Litteris ad Imperatores datis, quæ leguntur in eadem Synodo poſt Actionem 1.

Quarto. Eadem Cyrilli Capitula ſolemniter approbata fuere a Concilio Chalcedonenſi, *Act.* 1. Cum enim Euſebius Dorilæi Epiſcopus accuſatorium libellum adverſus Eutichetem porrexiſſet, quo profitebatur. *Se omnibus conſentire, quæ ſapuit, & expoſuit Beatiſſimus Cyrillus Alexandrinæ magnæ Civitatis quondam Epiſcopus*, Sancta Synodus exclamavit: *Semper memoria Cyrilli, Cyrillo æterna memoria. Si quis retractat: Anathema ſit. Si quis ſuper iſta inquirit: Anathema ſit. Maledictus qui addit, maledictus qui aufert, maledictus, qui innovat.* Exclamavit, & Julianus Epiſpopus S. Leonis Legatus: *Apoſtolica ſedes ſic ſapit.* Sancta Synodus dixit: *Et hæc univerſalis Synodus ſic ſapit.*

Tandem quinta Synodus, nempe, Conſtantinopolitana II. anno 553. Theodoreti ſcripta quædam damnavit; non alia de. cauſa, niſi quod in duodecim S. Cyrilli capitula inveheret. Quam eamdem ſententiam eadem de cauſa tulerunt in Epiſtolam Ibæ Edeſſeni ad Marim Perſam. Sic autem habet, Can. 13. *Si quis defendit impia Theodoreti conſcripta, quæ contra rectam fidem,*

ſidem, & contra primam Epheſinam Sanctam Synodum, & Sanctum Cyrillum, & duodecim ejus Capitula expoſuit ... & non anathematizat, ea, & eos, qui ſimilia eis ſapuerunt, vel ſapiunt. Inſuper autem & omnes, qui ſapuerunt contra rectam ſidem, & S. Cyrillum, & duodecim ejus Capitula, & uſque ad mortem in tali impietate permanſerunt, talis Anathema ſit. Canone vero 14. Anathemate configit defenſores Epiſtolæ ab Iba ad Marin Perſam ſcriptæ; quod *S. Cyrillum, qui rectam ſidem Chriſtianorum prædicavit, tamquam hæreticum, & ſimiliter Apollinario impio ſcripſiſſe criminaretur; & inculpat primam Epheſinam ſanctam Synodum, tamquam ſine examinatione, & quæſtione Neſtorium condemnantem, & duodecim Capitula S. Cyrilli impia, & contraria rectæ ſidei vocet.*

XVI. Nihilominus objicies primo. Joannes Antiochenus cum tota Orientis diœceſi duodecim Cyrilli Capitula impugnavit, damnavitque velut Apollinaris hæreſi contaminata; commiſitque ea refellendi provinciam Andreæ Samoſateno, & Theodoreto.

Theodoretus ea hæretico afflata veneno judicavit: & tamen ut Catholicus a Concilio Chalcedonenſi ſuſceptus eſt: a quo etiam ſuſceptus fuit Ibas Edeſſenus, quem cum ſua Epiſtola ad Marim Perſam acceptavit & probavit.

Gennadius vir ſanctus in duodecim Cyrilli Capitula vehementiſſime exarſit, eaque ut hæretica execratus eſt.

S. Iſidorus Peluſiota teſtatur, Cyrillum parum orthodoxe tractaſſe, & privatæ ultionis ſtudio Eccleſiam turbaſſe.

XVII. Reſpondeo, Occidentales, Joannem Antiochenum, Theodoretum, Ibam, Gennadium, Iſidorum duodecim Capitula Cyrilli damnaſſe errore facti, non juris; quia eamdem quidem cum Cyrillo de Incarnatione fidem profitebantur: ſed vel ex cæco in Neſtorium amore, vel privata in Cyrillum ſimultate excæcati, S. Cyrilli mentem duodecim Capitulis minime aſſecuti; ea in pravum ſenſum detorſerunt, & ipſi falſo Apollinaris dogma impoſuerunt. Ita Facundus Hermianenſis. Quare Orientalium teſtimonia hac in re nullius ponderis ſunt, ſtante maxime ex adverſo Cæleſtini, & Synodorum Generalium approbatione, ut dictum eſt.

Joannes Antiochenus factus S. Cyrilli amicus, honorifice ad S. Cyrillum ſcripſit, & viciſſim S. Cyrillus ad ipſum: unde poſtea teſtimonium catholicæ fidei ſibi invicem præbuerunt.

Theodoretus vero fuit quidem, ut Catholicus a Concilio Chalcedonenſi ſuſceptus; ſed tunc temporis iniquam, & falſam contra S. Cyrilli Capitula opinionem depoſuerat, & Neſtorio, ejuſque dogmati anathema dixerat. Imo benevolentiæ ſignis cœperat cum Cyrillo communicare, ut patet ex ejus *Epiſtola 83. ad Dioſcorum* data. Et quod magis eſt, in ſuis contra Apollinarem, & Eutichem Dialogis, eorum errores Cyrilli etiam teſtimoniis refellit, quod non feciſſet, ſi Cyrilli Capitula, & doctrinam Apollinaris errorem ſapere quovis tempore judicaſſet Theodoretus.

Quoad Ibam nego, ejus Epiſtolam a Synodo Chalcedonenſi fuiſſe approbatam. Suſceptus quidem fuit Ibas ab eadem Synodo, ſed poſtquam anathema Neſtorio dixit & ſua adverſus Cyrillum, & duodecim Capitula dicta excuſavit, ut habetur Act. 10. *Ego* (inquit Ibas) *poſtquam ſua Capitula interpretatus eſt, tantum abeſt, ut eum virum* (Cyrillum) *anathematizarim, ut etiam Litteras ab eo acceperim, & Litteras ei miſerim, & communicatorem me habuit, & communicatorem eum habui.* Ex ſiniſtra ergo intelligentia Ibas, & cæteri Cyrilli Capitula damnabant.

Quod de Gennadio affertur; vel dicendum, librum illum, qui Gennadio contra S. Cyrillum tribuitur, eſſe Gennadio ſuppoſitum. Vel ſi Gennadii eſt liber ille, dicendum, quod Gennadius Cyrilli mentem non ſit aſſecutus. Unde Facundus, *l. 2. Talia* (inquit) *Gennadius de Cyrillo non ſcriberet, niſi dicentis intentionem minus intellexiſſet.*

De Iſidoro autem, quem Cyrillus venerabatur, ut Patrem, credibile non eſt, eum Capitula Cyrilli damnaſſe; ſed potius, quod audiens Orientalium clamores a Neſtorii fautoribus in vulgus ſparſos, Cyrillum ipſum amico & paterno affectu monuerit.

XVIII. Contra tamen hucuſque dicta, eſt. Non mirum, ſi Theodoretus, Ibas, & alii fuerint Cyrillo tandem reconciliati: Cyrillus enim ſua Capitula tacite ſaltem retractavit. Quod probo primo. Quia Cyrillus ſubſcripſit confeſſioni fidei, quam Orientales ad ipſum per Paulum Emiſſenum Epiſcopum miſerunt. —— Secundo, Quia ab Orientalibus, ut ſuis ſubſcriberent Capitulis, numquam exegit. —— Tertio. Quia cum Theodoretus a Concilio Chalcedonſi admiſſus fuit, non fuit coactus revocare ſuas reprehenſiones Capitulorum Cyrilli; ſed tantum Neſtorio, ejuſque dogmati anathema dicere. —— Tandem: Theodoretus ipſe, inita jam cum S. Cyrillo pace, *Epiſt. 112.* quæ eſt ad Antiochenum Patriarcham: *Nec prius* (inquit) *illi* (Cyrillo) *qui hæc Capitula ſcripſerat, communicavimus, quam iis, quæ expoſueramus aſſentiens conſonam his doctrinam accommodavit; nullam Capitum illorum faciens mentionem.*

XIX. Reſpondeo, neg. ant. Premebant quidem Orientales Cyrillum; ut ſua Capita retractaret, ſed ipſe conſtanter renuit. En ejus verba in Epiſt, Ad Acacium Melitenſem Epiſcopum: *Volebant, omnia aboleri, quæ vel Epiſtolis, vel tomis, vel libris evulgaveram, & ſoli fidei quæ a Sanctis Patribus Nicææ edita fuerat, conſentire. Ego vero ad iſta ita reſcripſi. Expoſitioni fidei, quam Nicæni Patres ediderunt, adhæremus omnes, nihil eorum, quæ in ipſa continentur, labefactantes ..... Quæ vero contra Neſtorii blaſphemias ſcripſimus, ea ejuſmodi eſſe; ut nulla nobis ratione perſuaderi poſſit, ut recte ſcripta eſſe negemus.*

Ideo autem (ut ſic reſpondeam *ad* 1.) formulæ fidei ſibi ab Orientalibus exhibitæ ſuſcripſit; quia licet iiſdem non conſtaret terminis, quibus ſua Capitula conſtabant, eumdem tamen præſeferebat ſenſum. Nam primo: Articulum de Virgine Deipara expreſſe complectebantur. Secundo: Unicum tantum in Chriſto Filium ratione factæ unionis admittebat. Tertio: Idiomatum communicationem ratione unitatis perſonæ fatebatur. Quarto: Quia damnato Neſtorio, ejus etiam loquendi modum proſcribebat.

Cum ergo conveniſſent Orientales in re cum Cyrillo (& his reſpondeo *ad* 2.) non fuit ipſe ſolicitus ab eis ſuorum Capitulorum, quæ tantæ ſeditionis occaſio fuerant, exigere ſubſcriptionem: & hoc prudentis œconomiæ cauſa, ne pacem jam naſcentem inter Orientales turbaret. Satis enim erat viro piiſſimo, ad veritatem fratres ſuos reduxiſſe, quo obtento, juri, quod juſte exigere, poterat, libentiſſime ceſſit.

Quod exemplum S. Præſulis ſecuta fuit Synodus Chalcedonenſis (quibus reſpondeo *ad* 3.) quæ admiſit Theodoretum, nulla ab eo exacta retractatione eorum, quæ contra Cyrilliana Capitula ſcripſerat. Noluit quippe nova bella inter ipſum, & Cyrillum excitare; ſed pacis cauſa eadem uti diſpenſatione, qua uſus fuerat Cyrillus, quam uti jure rigoroſo.

Fateor tamen (& hinc reſpondetur *ad.* 4.) Theodoretum in hoc deceptum fuiſſe, & erraſſe errore facti: dum etiam, poſt initam pacem, ſed animo nondum plene ſedato, putavit, omiſſionem præfatam, quam Cyrillus, & Synodus ſolius charitatis, & pacis cauſa permiſerant, factam fuiſſe, vel quia Cyryllus tacite a ſe dicta retractaverit: vel ſaltem, quia reprehenſionibus a ſe contra illum ſcriptis fuerit deterritus.

Quæ hactenus dicta ſunt, accepimus a Leontio Byzantino, *l. de Sectis, act. 6.* Ubi reſpondet Acephalis accuſantibus Concilium Chalcedonenſe, quod a Theodoreto non poſtularit, ut ſcripta ſua contra Cyrillum anathemate damnaret. Si enim non eſt accuſandus Cyrillus, qui hoc non poſtulavit, nec averſanda eſt Synodus: *Quod igitur ipſe Cyrillus non fecit, ob ejus intermiſſionem Synodus culpari meretur?* Et a Jucundo Hermianenſi, *l. 6. pag.* 249. editionis Sirmondianæ. Ubi dicit, S. Cyrillum maluiſſe diſpendio ſuæ famæ Eccleſiaſticam pacem ſtabiliri; quam extra Eccleſiæ communionem manere Epiſcopos recte alioqui de fide ſentientes: *Sane* (inquit) *quoniam B. Cyrillus, Orientalium legatione ſuſcepta, magis quod a Conſacerdotibus ſuis expetebatur, feſtinavit implere; quam dictorum ſuorum, in quibus offenſi fuerant, ſufficientem purgationem facere: ideo putatus eſt, velut priſtino errore damnato, Orientalium admonitione converſus. Cum ille recuperandæ unitatis cupidus, in defenſione dictorum ſuorum noluerit immorari; ne cum probare diu contendit, quod non, ut putabatur, ab eo fuerint dicta; de quibus minus intelligentes aliter ſentiebant, controverſiæ hac diſſenſione terminus non daretur.*

XX. Sed objicies ſecundo varia, quæ in Cyrillianis Capitulis videntur errorem ſapere. Dicebat enim Cyrillus in primo, Deiparam genuiſſe *Carnaliter* Deum Incarnatum; illa autem vox *Carnaliter*, ejus intemeratæ Virginitati obeſſe, quis non videt? —— In ſecundo utebatur voce *Unitionis ſecundum hypoſtaſim*, quæ vox aliena videtur a Scripturis, & Patribus. —— In tertio unionem illam mirabilem vocabat *Naturalem*. Si enim naturalis fuit; ergo neceſſaria; ergo non ex gratia. —— Adverſus quartum opponebant uni perſonæ Verbi tribui voces naturæ humanæ proprias; ideoque naturas confundentes: nec diſcerni ea, quæ ſunt Dei ab iis, quæ ſunt hominis —— Adverſus quintum, quod negaret, Chriſtum poſſe dici *Deiferum*; cum hac voce plures Veteres uſi fuerint. —— Sextum impugnabant, quod rejiceret, qui diceret: *Verbum Chriſti Dominum, & Deum* eſſe; cum Chriſtus, Iſaiæ 49. vocetur *Patris ſervus* —— Septimum arguebant, quod anathema diceret ei, qui aſſereret, Chriſtum, ut hominem, a Dei Verbo operante motum fuiſſe; quod pugnat cum Apoſtolo, *ad Epheſ.* 1. dicente: *Secundum operationem potentiæ virtutis ejus, quam operatus eſt in Chriſto, ſuſcitans eum a mortuis* —— In octavo videtur in ſeipſum pugnare. Cum enim alibi dixerit Verbum aſſidere Patri ſuo cum carne, & ſic adorari: hic negat, *Aſſumptum hominem coadorari cum Deo Verbo.* —— In nono etiam ſecum pugnare videtur. Deum enim alibi dixerat, Chriſtum ſigna feciſſe in ſpiritu; imo & ipſum mortuum, & vivificatum in ſpiritu: hic negat, Dominum in ſpiritu ejeciſſe Dæmonia, contra illud Chriſti, 12. ver. 28. *Si in Spiritu Dei ejicio Dæmonia* —— Decimum Capitulum, quod anathematizat eum, qui negarit, Pontificem, & Apoſtolum noſtrum eſſe Dei Verbum, pugnat cum Apoſtolo, Hebr. 4. ver. 15. *Non enim habemus Pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris, ſed tentatum per omnia &c.* Unde dicebant: quis igitur tentatus eſt? Num Dei Verbum, an potius humana natura? —— Undecimum capitulum, quod perſtringit negantes, carnem Domini ipſius Verbi propriam eſſe, ſuſpectum videtur; quaſi quod caro Chriſti non ſit ſimilis noſtræ, & Apollinariſtarum errori faveat. Duodecimum tandem, quo damnatur, qui negaverit, Dei Verbum carne paſſum, crucifixum &c. reprehenditur; quia Verbo Dei tribuat paſſiones, quæ ſoli carni conveniunt. Hæc ſunt, quæ Orientales, & præſertim Theodoretus, opponebant. Sed hoc ex prava eorum intelligentia, vel malo animo adverſus Cyrillum proceſſiſſe, ſigillatim oſtendamus cum eodem S. Cyrillo.

XXI. Ad primum igitur reſpondeo, vocem *Carnaliter*, pro eodem ſumi, & *ſecundum carnem*; ſic, ut ſenſus ſit: Mariam genuiſſe Deum, non quidem ſecundum divinitatem, quia ſic expers eſt omnis initii; ſed ſecundum carnem. Ita S. Cyrillus.

Ad ſecundum reſpondeo, hac voce *Unionis ſecundum hypoſtaſim* intellexiſſe Cyrillum unitionem ſecundum naturam in perſona, non ſolum moralem, ut volebat Neſtorius. Nec mirum, ſi nova hæreſi urgente, coactus ſit novo nomine uti: quemadmodum ad Arianam hæreſim profligandam, novam vocem *Omouſion* Patres uſurpare coacti ſunt. Ita S. Cyrillus.

Ad tertium cum eodem dico, Verbum hoc *Naturalem* ſumptum fuiſſe pro *reali*, ac *vera* unione, & non ſolum morali: eo modo, quo Apoſtolus: *Eramus* (inquit) *natura*, hoc eſt, revera, *filii iræ*, Et hoc loquendi modo uſus eſt Cyrillus; ut excluderet unionem ſolum moralem, & per gratiam accidentalem, ut ponebat Neſtorius.

Ad quartum idem S. Cyrillus reſpondet, omnes voces, quæ in Scripturis dicuntur de Chriſto, convenire quidem, & adſcribi Verbo; ſed ratione diſtinctarum naturarum, quæ inconfuſæ in uno Verbo ſubſiſtunt.

Ad quintum reſpondet S. Cyrillus, ſe negaſſe Chriſtum *Deiferum* in ſenſu Neſtorii, qui contendebat, hominem geſtaſſe deitatem, eo modo, quo homo geſtat veſtem, aut templum continet habitatorem: non vero negaſſe, prout illa vox ſignificat Chriſtum habere ſibi unitam divinitatem, in quo ſenſu eam uſurparunt Baſilius, aliique Veteres. Vocem autem aliquam eſſe prudenter declinandam pro tempore, quo hæretici ea abutuntur, nemo neſcit.

Ad ſextum dicit Cyrillus, ſe rejicere, qui diceret abſolute Chriſtum ſervum Dei, aut Verbum Dominum Chriſti; quia hac locutione fiebat ſenſus: eſſe in Chriſto duas perſonas, unam hominis, & ſervi, aliam Dei, & hominis, quod intelligebat Neſtorius. Si tamen intelligatur, quod Chriſtus, ut homo, ſeu ratione humanæ naturæ, quæ in Verbo ſubſiſtit, ſit ſervus Patris, libenter admitteret, non tamen abſolute. Quia hæc vox Chriſtus perſonam dicit, quæ in Chriſto ſervitutem non admittit: *Non igitur* (inquit Cyrillus) *dicetur ſuimet ipſius Deus, ac Dominus Emmanuel; quandoquidem ipſe idem ſimul eſt Deus & homo, poſtquam Dei Verbum homo factum, & incarnatum eſt.*

Ad ſeptimum reſpondet Cyrillus, ſe non negare, quin Verbum operatum ſit in natura humana aſſumpta, eique vim tribuerit patrandi mira: ſed negare ſolum, quod Verbum operatum ſit in Chriſto, tamquam in altero a ſe diſtincto perſonaliter, ut volebat Neſtorius.

Ad octavum reſpondet, ſe negaſſe aſſumptum hominem coadorari cum Verbo, ſicut duas perſonas; ſicut dicerentur coadorari Petrum, & Paulum; non vero coadorari ſicut anima coadoratur cum corpore, cum quo facit unum hominem, ſeu unam perſonam.

Ad nonum reſpondet, ſe negaſſe, Chriſtum in ſpiritu a ſe alieno, & extraneo ejicere Dæmonia; non vero in ſpiritu ſibi proprio, ac ſibi ſubſtantialiter unito.

Ad decimum dicit, quod ſicut concedimus, Verbum carnem factum; ita debemus concedere, Verbum ſecundum carnem, & ut hominem, eſſe unum Pontificem: ut ſic enim obtulit pro nobis hoſtiam Deo Patri, & ſic tentatus eſt.

Ad undecimum reſpondet, quod ideo dixit; carnem eſſe Verbi propriam; ut oſtenderet, eam eſſe illi hypoſtatice unitam, non extraneam, ac ſejunctam a perſona Verbi, ut volebat Neſtorius: quæ tamen vera erat caro unita animæ rationali, & propterea ſimilis in ſpecie cum noſtra.

Ad duodecimum reſpondet, quod quando dicit, Verbum eſſe paſſum, non intelligit, id eſſe paſſum ſecundum propriam naturam, qua Deus eſt; ſed ſecundum carnem, per aſſumptionem in perſona ſibi appropriatam. Reſponſiones iſtæ excerptæ ſunt ex Cyrilli Apologetico, nec non ejuſdem defenſionibus ab impugnationibus Theodoreti.

§. III.

An Concilium Epheſinum, in quo Damnatus fuit Neſtorius, fuerit OEcumenicum?

XXII. NEſtorio cum ſua hæreſi damnato, tum Romæ in Synodo ibi habita e Cæleſtino I. tum Alexandriæ in Synodo a S. Cyrillo poſt acceptas Cæleſtini Litteras coacta; adhuc in Eccleſia Orientali error vigebat: ſpreverat enim omnia hæc Neſtorius, & anathematiſmis Cyrilli alios anathematiſmos opponebat. Theodoſium Imperatorem adverſus Cyrillum commoverat, ac Joannem Antiochenum, cæteroſque amicitia ſibi conjunctos Syriæ Epiſcopos, adverſus Cyrilli Capitula concitaverat.

XXIII. Exiſtimans itaque Theodoſius ad has turbas componendas Generali opus eſſe Concilio; quod & Cyrillus congregari poſtulabat, quod Baſilius, & Archimandritæ, ac Monachi rogabant; de illo in ſequentem annum celebrando apud Cæleſtinum Pontificem egit; & de illius conſenſu, ac auctoritate ad ſequentis anni 431. Pentecoſten Epheſi celebrandum denuntiavit.

XXIV. Ad illud ſtatim poſt Paſchales ferias convolat Neſtorius, magna ſtipatus populi frequentia. Paulo poſt in Pentecoſte adfuit & Cyrillus Cæleſtini juſſu; tum jure ſui Patriarchatus, tum ut Sedis Apoſtolicæ Legatus. Convenerunt 260. Præſules, ſi Mario Mercatori credimus. Interfuiſſet quoque S. Auguſtinus, honorificis Imperatoris Litteris accerſitus; ni iſtæ ipſum jam vita functum inveniſſent. Præfuit ergo Concilio Cyrillus, ut Sedis Apoſtolicæ Legatus ad executionem ſententiæ, latæ contra Neſtorium; donec acceſſerunt Archadius, & Projectus Epiſcopi, & Philippus Presbyter a Cæleſtino, & Synodo Occidentali miſſi. Tum, ut aliqui eſſent de Occidentali Eccleſia, qui & Romanum Pontificem, & Occidentalem Eccleſiam gererent. Tum quia Theodoſio, Neſtorianorum fraudibus circumvento, ſuſpectus evaſerat Cyrillus.

Candidianum Comitem ad Concilium miſit Imperator, ut ordinem ſervari curaret, ut laicos, & Monachos, qui occaſione Concilii Epheſum confluxerant, ex urbe exire compelleret; ut ſuffragiorum conſuleret libertati, ut nullum, ante abſolutam Synodum, abire ſineret Epiſcopum, nullamque excitari ſineret controverſiam, quæ cauſam fidei non tangeret. Ipſi autem prohibuit, ne ſe quæſtionibus, quæ circa fidei dogmata inciderunt, ullatenus immiſceret. Id patet ex Litteris per ipſumet Candidianum ad Epheſinos Patres miſſis, quæ extant 1. *pars. Conc. Epheſ. cap.* 35. Inchoatur Synodus in Eccleſia B. Mariæ ſacra die Pentecoſtes, 10. Kalendas Julias, anno 431. Theodoſii Junioris 24. Continuatur per ſeptem Actiones, ſeu Seſſiones. De hoc ergo quæritur: An fuerit OEcumenicum.

XXV. Dico. Concilium Epheſinum fuit OEcumenicum. Probo. Ad Concilium OEcumenicum, ſeu Generale multa requiruntur. Primo: ut ad ipſum vocentur omnes ex toto Orbe Epiſcopi. Secundo: ut per legitimam poteſtatem indicetur. Tertio: ut debitum habeat Præſidem. Quarto: ut adſit major Epiſcoporum pars. Quinto: ut ſi præcipua Orbis pars Epiſcoporum non adfuerit; ipſius tamen decretis omnes præbeant ſuum conſenſum. Atqui hæc omnia impleta ſunt in Concilio Epheſino. Ad illud enim primo vocati ſunt omnes Eccleſiarum Epiſcopi: *Omnes undique Epiſcopos* (inquit Socrates, l. 7. hiſt. cap. 34.) *ad Civitatem Epheſiorum* (Theodoſius) *convocavit.* Secundo. Theodoſius illud non convocavit, niſi a Cyrillo rogatus; & Cæleſtino I. annuente, ac volente; qui propterea vices ſuas Cyrillo commiſerat. Tertio. Cyrilus præfuit nomine Sedis Apoſtolicæ. *Vicem noſtram* (ait Cæleſtinus ad Clerum Conſtantinopol.) *Sancto fratri meo Cyrillo delegavimus.* Qui Cyrillus, vel toti Concilio, nomine S. Sedis præfuit, ut aliquibus placet: vel ſaltem uſque ad adventum Legatorum, quos, ut ſupra, Cæleſtinus miſit.

Quarto. Supra ducentos ex Oriente Epiſcopi convenere, imo & omnes Occidentales; qui etſi corpore præſentes ſuffragium Epheſi non dederint; a Synodo tamen, quam Romæ habuit Cæleſtinus, per Legatos Pontificios votum ſuum Epheſum miſerunt: *Quia igitur viri ipſi* (ideſt, Occidentales Legati) *totius Occidentis ſententiam huic Synodo per Litteras expoſuerunt, ſenſumque de fide ac pietate nobis conſonum declararunt, & eadem, quæ nos, decreverunt &c.* Verba ſunt PP. Epheſinorum in ſua ad Imperatorem relatione, quæ legitur poſt tertiam Concilii Actionem.

XXVI. Sed dices. Antiocheni Patriarchatus Epiſcopi non adfuerunt Concilio, nec in illo acta probarunt: quin potius a Joanne Patriarcha convocati celebrarunt aliud, in quo omnia ab Epheſinis Patribus ſancita reciderunt; ergo defuit quinta ex conditionibus ad Concilium OEcumenicum requiſitis.

XXVII. Reſpondeo, Epiſcopos illos, qui Epheſinæ Synodo intereſſe recuſarunt, fuiſſe numero paucos relate ad ducentos ſexaginta, qui ſive per ſe, ſive per ſuos Legatos adfuere. Illi autem fuerunt vocati, ideoque culpa illorum fuit, quod non adfuerint: ſponte enim (dicunt aliqui) moras trahebant, eo fine, ut tandem lite minime finita, Epheſini Patres ſepararentur. Quidquid tamen de hoc fuerit; certum eſt, Epiſcopos illos poſtea tandem Concilium Epheſinum probaſſe. Nam inita inter Cyrillum, & Joannem Antiochenum pax fuit. Non enim propter dogma, ſed propter latam in Neſtorii perſonam depoſitionis ſententiam, Joanni Antiocheno inviſus erat Cyrillus. Unde Socrates, lib. 7. hiſtor. cap. 34. *Cyrillum* (inquit) *averſatus eſt* (Joannes) *tamquam totius tumultus auctorem: quippe qui temerario, ac præcipiti impetu ad depoſitionem Neſtorii prorupiſſet.* Deinde narrato, quod Cyrillus in Joannem ulciſci volens, ipſum ab Epiſcopatu depoſuit; & quod Joannes Antiochiam reverſus, convocatis pluribus Epiſcopis, Epiſcopatum Cyrillo abrogavit, ſubjungit: *Sed paulo poſt depoſitis inimicitiis, ad concordiam redeuntes, Epiſcopalem Sedem ſibi mutuo reſtituerunt.*

§. IV.

De Fide Theodori Mopſueſteni, Diodori Tarſenſis, Ibæ, & Theodoreti.

XXVIII. THeodorus patria fuit Antiochenus, S. Joann. Chryſoſtomi condiſcipulus; cujus hortatu cum prius cauſarum patronus fuiſſet, vitam cælibem, & monaſticam amplexus eſt. In Sacrarum Litterarum ſcientia famam ſingularem comparavit, qua de re ad Eccleſiam Mopſueſtenam evectus eſt. Aliquarum hæreſum, Arianæ ſcilicet, ac Apollinariæ fuit impugnator acerrimus: ſed dum nimium luxuriatur ingenio Pelagianam, & Neſtorianam hæreſim præformavit; imo Neſtorium dicitur habuiſſe diſcipulum.

XXIX. Diodorus genere nobilis, & Archimandrita Antiochenus, a Meletio Patriarcha Antiocheno, ob ſuam pietatem, ac eruditionem Tarſenſis Epiſcopus conſtitutus eſt. Nihilominus Neſtoriano errori nimium detuliſſe deprehenſus fuit.

XXX. Ibas Natione Syrus, Edeſſenus Epiſcopus fuit. Plures annos in Epiſcopatu tranſegerat, cum Neſtorianiſmi accuſatus fuit: a quo licet purgare ſe conatus fuiſſet, pluries tamen carcerem ſubire, ac deliteſcere coactus fuit. Ejus tamen Epiſtola ad Marin Perſam, in qua de laudibus Theodori Mopſueſteni multa dicit, malam de ejus fide auget ſuſpicionem.

XXXI. Theodoretus, ſeu Theodoritus natione Syrus, patria Antiochenus, Cyri Epiſcopatum aſſecutus fuit. Vir quidem aliarum hæreſum extirpator, ſed Neſtorii nimium amicus, eum contra Cyrillum, alioſque ejus erroris impugnatores defendit: adeo ut eodem fuligine ipſe tinctus fuerit judicatus. Adeo enim tenaciter perſonæ Neſtorii adhæſit; ut etiam inita inter S. Cyrillum, & Orientales pace, a Neſtorii partibus,